

**ΣΧΕΔΙΟ
ΚΟΙΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ**

«ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ/ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΤΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΟΡΝΙΘΟΠΑΝΙΔΑΣ ΣΤΙΣ ΖΩΝΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΖΕΠ)»

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

**ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ,
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ,
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
& ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της υπ. αριθ. 37338/1807/Ε.103/2010 Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων /ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ.....όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ» (Β' 1495) και ειδικότερα τα άρθρα 3, 4, 5, 7 και 8.
2. Την απόφαση του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) της 11^{ης} Δεκεμβρίου 2008 (υπόθεση C-293/07 «Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγίες 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ – Διατήρηση των αγρίων πτηνών – Ζώνες ειδικής προστασίας – Ανεπαρκή μέτρα προστασίας».
3. Τις διατάξεις του άρθρου δεύτερου του ν.2077/1992 "Κύρωση Συνθήκης για την Ευρ. Ένωση ...κλπ" (Α' 136) και τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 (παρ.1ζ και 2) του ν.1338/1983 "Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου" (Α' 34) όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του ν.1440/1984 "Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων κ.λπ." (Α'70) και του άρθρου 65 του ν. 1892/1990 (Α'101).
4. Τις διατάξεις του ν.1650/86 «Για την προστασία του περιβάλλοντος» (Α'160), όπως ισχύει και ειδικότερα τις διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 20.
5. Τις διατάξεις του ν. 2742/99 «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (Α' 207) και ειδικότερα των άρθρων 15 και 16 αυτού.
6. Τις διατάξεις του ν. 3044/02 «Μεταφορά συντελεστή δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων» (Α' 197) και ειδικότερα του άρθρου 13 αυτού.
7. Τις διατάξεις του ν. 3851/2010 «Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής» (Α' 85).
8. Τις διατάξεις του ν.2204/1994 (Α' 59), «Κύρωση Σύμβασης για τη Βιολογική

Ποικιλότητα» και ειδικότερα τις διατάξεις του άρθρου 8 αυτής.

9. Τις διατάξεις του ν. 1335/1985 (Α' 32) «Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης "για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης" και ειδικότερα τις διατάξεις των άρθρων 3,4,6 και 7 αυτής.
10. Τις διατάξεις του ν. 1845/89 «Περί Δασοπροστασίας» (Α' 102) , καθώς και τις διατάξεις του ν. 2637 / 1998 «Σύσταση Οργανισμού πιστοποίησης κλπ.» και ειδικότερα τις διατάξεις των άρθρων 57, 58, 59 και 62 αυτού» (Α' 200).
11. Τις διατάξεις του ν. 2719/99 (Α' 106) «Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας» και ιδίως τις διατάξεις των άρθρων 3,4 και 12 αυτής.
12. Τις διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 3399/05 (Α' 255), «Κύρωση απόφασης για την εφαρμογή του καθεστώτος της πολλαπλής συμμόρφωσης και λοιπών συμπληρωματικών μέτρων σε εκτέλεση του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου».
13. Τις διατάξεις του ν.3889/2010 (Α' 182) «Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Παρεμβάσεων, Πράσινο Ταμείο, Κύρωση Δασικών Χαρτών και άλλες διατάξεις».
14. Τις διατάξεις του ν.δ. 86/69 «Περί Δασικού Κώδικα» (Α' 7), όπως τροποποιήθηκε με το ν.δ. 996/71, το Ν. 177/75 κ.λπ. καθώς και τις διατάξεις του ν. 998/79 (Α' 298), «Περί Προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας» όπως ισχύουν.
15. Τις διατάξεις του ν.δ.191/1974 (Α' 350) «Περί κυρώσεως της εν Ραμσάρ του Ιράν κατά την 2α Φεβρουαρίου 1971 υπογραφείσης Διεθνούς Συμφωνίας περί προστασίας των διεθνούς ενδιαφέροντος υγροτόπων, ιδία ως υγροβιότοπων» και του ν. 1751/1988 (Α' 84) «Κύρωση Πρωτοκόλλου τροποποιητικού της Σύμβασης Ραμσάρ 1971 για την προστασία των διεθνούς ενδιαφέροντος υγροτόπων ιδία των υγροβιότοπων».
16. Τις διατάξεις του π.δ.148/09 «Περιβαλλοντική ευθύνη για την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον-Εναρμόνιση με την οδηγία 2004/35/ΕΚ...κλπ» (Α'190).
17. Τις διατάξεις της Κ.Υ.Α. 414985/29.11.85 «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας» (Β' 757) με την οποία ενσωματώθηκε η οδηγία 79/409 «περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», καθώς και της ΚΥΑ 294283/23.12.97 (Β' 68) «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας» σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 94/24/Ε.Κ. του Συμβουλίου, 91/244 /ΕΟΚ και 97/49/ΕΚ της Επιτροπής.
18. Τις διατάξεις της υπ. αριθ. 33318/3028/98 Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων» (Β' 1289) όπως τροποποιήθηκε με την υπ. αριθ. 14849/853/2008 Κοινή Υπουργική Απόφαση (Β' 645).
19. Τις διατάξεις της υπ. αριθ. 15393/2332/02 Κοινής Υπουργικής Απόφασης (Β' 1022) «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 1650/86 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν.

- 3010/2002 «Εναρμόνιση του ν. 1650/86 με τις οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ κλπ» (Α' 91), όπως ισχύει.
20. Τις διατάξεις της υπ. αριθ. 11014/703/Φ104/03 Κοινής Υπουργικής Απόφασης (Β' 332) «Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ) και Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν.1650/86 (ΦΕΚ Α, 160) όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν.3010/2002 «Εναρμόνιση του ν.1650/86 με τις οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ ..... και άλλες διατάξεις» (Α' 91).
21. Τις διατάξεις της υπ. αριθ. 107017/06 Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ....κλπ» (Β' 1225).
22. Τις διατάξεις της ΚΥΑ 49828/2008 «Έγκριση ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αιφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού.» (Β' 2464) και ειδικότερα του άρθρου 4^ε αυτής.
23. Τις διατάξεις του άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ "Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών" (Ε.Ε. αριθ. L103) όπως η εν λόγω Οδηγία κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ (ΕΕ L 20/7 της 26.1.2010).
24. Τις διατάξεις της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ "για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας" (ΕΕ L 206/7, της 22.7.1992), όπως ισχύει.
25. Τα διάφορα έγγραφα κατευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ιδίως,
- α. Το έγγραφο κατευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Μαρτίου 2010 «*EU Guidance on wind energy development in accordance with EU nature legislation - Κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΕ για την ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για τη φύση της Ευρωπαϊκής Ένωσης*».
  - β. Το έγγραφο κατευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Ιουλίου 2010 «*EU Guidance on no-energy mineral extraction and NATURA 2000 - Κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΕ για την ανάληψη μη-ενεργειακών εξορυκτικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για τις περιοχές του Δικτύου ΦΥΣΗ 2000*».
  - γ. Το έγγραφο κατευθύνσεων για τη θήρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Φεβρουαρίου 2008 «*Έγγραφο κατευθύνσεων για τη θήρα βάσει της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών*».
26. Τις διατάξεις του π.δ. 55/98 (Α' 58/20.3.98) "Προστασία θαλασσίου περιβάλλοντος, με το οποίο κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις του ν. 743/77 (Α' 319).
27. Τις διατάξεις του άρθρου 6 του π.δ. 189/2009 «Καθορισμός και ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων» (Α' 221).
28. Το π.δ. 89/2010 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 154).

29. Την υπ. αριθ. 2876/2009 Απόφαση του Πρωθυπουργού «Αλλαγή τίτλου Υπουργείων» (Β' 2234).
30. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής, προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, το ύψος της οποίας δεν μπορεί να καθορισθεί και θα καλυφθεί είτε αμιγώς από εθνικούς πόρους είτε μέσω των συγχρηματοδοτούμενων με την Ευρωπαϊκή Ένωση Προγραμμάτων στο πλαίσιο των πιστώσεων που διατίθενται για τις δράσεις και ενέργειες που προβλέπονται στην απόφαση αυτή.

Αποφασίζουμε

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας απόφασης είναι η λήψη μέτρων προστασίας, διατήρησης και αποκατάστασης των ειδών και των ενδιαιτημάτων/ οικοτόπων της άγριας ορνιθοπανίδας στις ΖΕΠ, με τη θέσπιση ειδικών μέτρων, όρων, διαδικασιών και παρεμβάσεων που αποσκοπούν στην αποτελεσματική προστασία, διατήρηση και διαχείριση της άγριας ορνιθοπανίδας και των ενδιαιτημάτων/ οικοτόπων της εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας και ειδικότερα:

- α) στη διατήρηση σε ικανοποιητικό βαθμό της οικολογικής ισορροπίας των ενδιαιτημάτων φωλεοποίησης, τροφοληψίας και καταφυγίου της ορνιθοπανίδας καθώς και των σημαντικών τόπων για τη μετανάστευση των πτηνών, που έχουν χαρακτηριστεί ως ΖΕΠ,
- β) στην αποφυγή των οχλήσεων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες αυτές έχουν οριστεί,
- γ) στη διασφάλιση της συμβατότητας των αναπτυξιακών έργων και δραστηριοτήτων με τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας,
- δ) άσκηση παραγωγικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων όπως της γεωργίας, της δασοπονίας, της θήρας και της αλιείας, σύμφωνα με τις ανάγκες προστασίας της άγριας ορνιθοπανίδας.

Άρθρο 2

Ορισμοί – έννοιες

1. Για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης:

- α) οι όροι «διατήρηση», «οικότοπος (ενδιαίτημα)», «κατάσταση της διατήρησης ενός φυσικού οικοτόπου (ενδιαιτήματος)», «οικότοπος (ενδιαίτημα) ενός είδους», «κατάσταση διατήρησης ενός είδους», «ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης» και «τόπος» ορίζονται αντίστοιχα στις παραγράφους α, β, ε, στ, θ και ι του άρθρου 2 της υπ. αριθ. ΚΥΑ 33318/3028/1998,
- β) οι όροι «είδη χαρακτηρισμού», «θηρεύσιμα είδη» και «μη θηρεύσιμα είδη», ορίζονται στην παράγραφο 2 (εδάφια γ, δ και ε αντίστοιχα) του άρθρου 2 της υπ. αριθ.

37338/1807/Ε.103/2010 Κοινής Υπουργικής Απόφασης (Β' 1495).

2. Επιπλέον, για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης, οι ακόλουθοι όροι έχουν την εξής έννοια:

α) «Αποικιακά είδη»: τα είδη της ορνιθοπανίδας που φωλιάζουν σε μεγάλες ομάδες όπου η μια φωλιά βρίσκεται πολύ κοντά στην άλλη και σε μέρη όπου δεν υπάρχει –ή σχεδόν δεν υπάρχει- άλλος πόρος πλην του χώρου φωλιάσματος.

(β) «χωροκρατικά είδη»: τα είδη της ορνιθοπανίδας που δεν είναι αποικιακά.

γ) «κρίσιμα ενδιαιτήματα είδους (critical habitats)»: τα ενδιαιτήματα/ οικότοποι που καλύπτουν τις πλέον βασικές ανάγκες του βιολογικού κύκλου των ειδών χαρακτηρισμού και περιλαμβάνουν:

γ.α) για τα αναπαραγόμενα είδη τις θέσεις φωλιάσματος, τις περιοχές τροφοληψίας, τις περιοχές καταφυγίου και πιθανά εναλλακτικές θέσεις διανυκτέρευσης,

γ.β) για τα μεταναστευτικά/ διαχειμάζοντα είδη κυρίως τις περιοχές τροφοληψίας, καταφυγίου και διανυκτέρευσης, καθώς και τόπους που λόγω της γεωγραφικής τους θέσης και της ευρύτερης γεωμορφολογίας, λειτουργούν ως στενωποί, από όπου διέρχονται υποχρεωτικά τα μεταναστευτικά σμήνη.

δ) «Πυρήνας κατανομής (core area)»: το κεντρικό και πιο σημαντικό για τη διατήρηση, τμήμα της επικράτειας ενός χωροκρατικού είδους, όπου λαμβάνει χώρα το μεγαλύτερο μέρος (>50%) των ημερήσιων και εποχιακών δραστηριοτήτων και μετακινήσεων του ετησίως.

ε) «Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς είδους (Favourable Reference Values for a species)»: ο πληθυσμός του είδους στη συγκεκριμένη βιογεωγραφική περιοχή ή χώρα, που θεωρείται ο ελάχιστος απαραίτητος για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης διατήρησης του είδους σε Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης.

στ) «Περιοχές Υψηλής Φυσικής Αξίας (γεωργικά συστήματα)»: Γεωργικά συστήματα χαμηλής έντασης και χαμηλών εισροών, που παρουσιάζουν συνήθως μεγάλη διαρθρωτική πολυμορφία και έχουν ως βασικό χαρακτηριστικό τη χρήση ημιφυσικής βλάστησης από το ζωικό κεφάλαιο, συχνά σε συνδυασμό με την παρουσία άλλων ημιφυσικών στοιχείων έτσι ώστε να ευνοείται η βιοποικιλότητα και να ενισχύεται η παρουσία ειδών και ενδιαιτημάτων, η διατήρηση των οποίων έχει μεγάλη σημασία σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

Οι διατάξεις της παρούσας απόφασης εφαρμόζονται:

1) μέσα στα όρια των περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), σύμφωνα με το άρθρο 4 της υπ. αριθ. 37338/1807/Ε.103/2010 ΚΥΑ. Οι ΖΕΠ, καθώς και τα είδη χαρακτηρισμού των ΖΕΠ περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του άρθρου 14 της εν λόγω ΚΥΑ.

2) στις ΖΕΠ που έχουν χαρακτηριστεί ή χαρακτηρίζονται ως προστατευόμενες σύμφωνα με σχετικές διατάξεις του ν.1650/86, του ν.998/1979, του ν.δ.996/1971 ή του ν.δ.86/1969, όπως

ισχύουν, συμπληρώνοντας και εξειδικεύοντας τα μέτρα και τους όρους προστασίας που προβλέπονται στις κανονιστικές πράξεις χαρακτηρισμού των περιοχών αυτών, που έχουν εκδοθεί κατ'εξουσιοδότηση των ανωτέρω διατάξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' **ΜΕΤΡΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ**

Άρθρο 4

Μέτρα ειδικής προστασίας για την χωροθέτηση έργων και δραστηριοτήτων

Για την πραγματοποίηση, εντός των ορίων των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), έργων ή δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στις υποκατηγορίες 1 και 2 της Α' κατηγορίας και 3 και 4 της Β' κατηγορίας, που προβλέπονται στην υπ. Αριθ. 15393/2332/2002 ΚΥΑ, όπως ισχύει, απαιτείται για την Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Εκτίμηση και Αξιολόγηση (ΠΠΕΑ) καθώς και για την Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ), σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ. Αριθ. 11014/703/2003 ΚΥΑ, η υποβολή ορνιθολογικής μελέτης με τις ακόλουθες διακρίσεις:

1. Ως προς τα έργα και δραστηριότητες των υποκατηγοριών 1 και 2 της πρώτης (Α') κατηγορίας:
  - α) Για τη διενέργεια ΠΠΕΑ απαιτείται η υποβολή Προκαταρκτικής Ορνιθολογικής Μελέτης (ΠΟΜ),
  - β) Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων απαιτείται:
    - β.1) για την υποκατηγορία (1), υποβολή Ειδικής Ορνιθολογικής Μελέτης (ΕΟΜ) εκτός εάν κατά το στάδιο της ΠΠΕΑ η αρμόδια αρχή από το περιεχόμενο και τα στοιχεία της ΠΟΜ κρίνει αιτιολογημένα ότι δεν απαιτείται η εκπόνηση ΕΟΜ,
    - β.2) για την υποκατηγορία (2), υποβολή Ειδικής Ορνιθολογικής Μελέτης (ΕΟΜ) εφόσον κατά το στάδιο της ΠΠΕΑ η αρμόδια αρχή από το περιεχόμενο και τα στοιχεία της ΠΟΜ κρίνει αιτιολογημένα ότι απαιτείται ΕΟΜ, συνεκτιμώντας το είδος, το μέγεθος, το σχεδιασμό του έργου.
  - γ) Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου (β), η αρμόδια αρχή εκτιμά την σκοπιμότητα ή μη υποβολής ΕΟΜ, μετά από προηγούμενη τεκμηριωμένη γνωμοδότηση της αρμόδιας υπηρεσίας για τη Διαχείριση του Φυσικού Περιβάλλοντος και της αρμόδιας Δασικής υπηρεσίας του ΥΠΕΚΑ
2. Ως προς τα έργα και δραστηριότητες των υποκατηγοριών 3 και 4 της δεύτερης (Β') κατηγορίας:
  - α) Για τα έργα και τις δραστηριότητες της υποκατηγορίας 3, εφόσον αυτά σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 9 της υπ' αριθ. 11014/703/2003 ΚΥΑ αξιολογούνται:
    - α.1) ως υποκατηγορία 2, σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7 της υπ' αριθ. 11014/703/2003 ΚΥΑ απαιτείται για τη διενέργεια ΠΠΕΑ υποβολή Ορνιθολογικής Έκθεσης (ΟΕ) στην ορνιθοπανίδα και για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων υποβολή Προκαταρκτικής Ορνιθολογικής Μελέτης (ΠΟΜ).
    - α.2) ως υποκατηγορία 4, σύμφωνα με το άρθρο 11 της προαναφερθείσας ΚΥΑ απαιτείται για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων υποβολή Ορνιθολογικής Έκθεσης

(ΟΕ).

β) Για τα έργα και δραστηριότητες της υποκατηγορίας 4, απαιτείται η υποβολή Ορνιθολογικής Έκθεσης (ΟΕ).

3. Στην περίπτωση που, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία για συγκεκριμένα έργα και δραστηριότητες, δεν απαιτείται η διαδικασία ΠΠΕΑ, τότε κατά τη διαδικασία ΕΠΟ, ισχύουν τα ακόλουθα:

α) για έργα-δραστηριότητες της υποκατηγορίας 1 της πρώτης (Α) κατηγορίας, απαιτείται υποβολή Ειδικής Ορνιθολογικής Μελέτης (ΕΟΜ),

β) για έργα-δραστηριότητες της υποκατηγορίας 2 της πρώτης (Α) κατηγορίας, απαιτείται υποβολή Προκαταρκτικής Ορνιθολογικής Μελέτης (ΠΟΜ),

γ) για έργα-δραστηριότητες της υποκατηγορίας 3, σε περίπτωση που αυτά αξιολογούνται σύμφωνα με το άρθρα 6 και 7 της υπ' αριθ. 11014/703/2003 ΚΥΑ, απαιτείται υποβολή Προκαταρκτικής Ορνιθολογικής Μελέτης (ΠΟΜ).

4. Για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων στους Αιολικούς Σταθμούς Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας, έχοντας υπόψη τα αναφερόμενα στη παράγραφο 3 του άρθρου 6 της υπ. αριθ. 49828/2008 ΚΥΑ, εφαρμόζονται τα προαναφερθέντα στη παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 5

Περιεχόμενο και προδιαγραφές των Ορνιθολογικών Μελετών

Το περιεχόμενο και οι προδιαγραφές της «Προκαταρκτικής Ορνιθολογικής Μελέτης (ΠΟΜ)», της «Ειδικής Ορνιθολογικής Μελέτης (ΕΟΜ)» και της «Ορνιθολογικής Έκθεσης (ΟΕ)», περιγράφονται στο Παράρτημα ΙΙ. Οι εν λόγω ορνιθολογικές μελέτες προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των προβλεπόμενων στις σχετικές διατάξεις της υπ. Αριθ. 11014/703/2003 ΚΥΑ, Προμελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Π.Ε.Ε.), Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) και Περιβαλλοντικών Εκθέσεων (Π.Ε.), που απαιτούνται για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων των αιτούμενων έργων ή δραστηριοτήτων. Με απόφαση Υπουργού ΠΕΚΑ είναι δυνατόν να συμπληρώνονται και να εξειδικεύονται το περιεχόμενο και οι προδιαγραφές των αναφερόμενων στο Παράρτημα ΙΙ της παρούσης ορνιθολογικών μελετών.

Άρθρο 6

Μέτρα ειδικής προστασίας για τη χωροθέτηση και λειτουργία Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ)

Για την χωροθέτηση και λειτουργία ΑΣΠΗΕ, εντός ΖΕΠ και εντός ΖΕΠ της παραγράφου 2 του άρθρου 3, εφαρμόζονται επιπλέον τα ακόλουθα μέτρα, όροι και περιορισμοί:

1. Δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση ΑΣΠΗΕ εντός ΖΕΠ, των οποίων τα όρια ταυτίζονται με τα όρια των υδροτόπων Διεθνούς Σημασίας (Ραμσάρ), όπως αυτά έχουν υποβληθεί στη Γραμματεία της Σύμβασης Ραμσάρ –ν.δ.191/74 (ΦΕΚ Α, 350), ν.1751/88 (Α, 26) και ν.1950/91 (ΦΕΚ Α, 84). Εφόσον τα όρια μιας ΖΕΠ υπερβαίνουν τα όρια του οικείου υδροτόπου Ραμσάρ, τότε δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση ΑΣΠΗΕ σε ακτίνα τριών (3) χιλιομέτρων (εντός της ΖΕΠ) από τα όρια του υδροτόπου.

2. Για την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ εντός περιοχών ΖΕΠ, με είδη χαρακτηρισμού ένα από τα ακόλουθα χωροκρατικά ή/και αποικιακά είδη: όρνιο (*Gyps fulvus*), ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*), μαυρόγυπας (*Aegyptius monachus*), γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), θαλασσαετός (*Haliaeetus albicilla*), σπιζαετός (*Hieraaetus fasciatus*), μαυροπετρίτης (*Falco eleonorae*), μαυροπελαργός (*Ciconia nigra*), κικινέζι (*Falco naumanni*), πετρίτης (*Falco peregrinus*), καλαμόκιρκος (*Circus aeruginosus*), λιβαδόκιρκος (*Circus pygargus*), γερακαετός (*Hieraaetus pennatus*), αετογερακίνα (*Buteo rufinus*), χρυσογέρακο (*Falco biarmicus*), Αιγαιόγλαρος (*Larus audouinii*), αρτέμης (*Calonectris diomedea*) και μύχος (*Puffinus yelkouan*), πρέπει, η προβλεπόμενη από τη παράγραφο 4 του άρθρου 4 της παρούσας ορνιθολογική μελέτη κατά τη διαδικασία ΕΠΟ, να καθορίζει περιμετρική ζώνη ασφαλείας από φωλιές ή/και αποικίες των προαναφερόμενων ειδών χαρακτηρισμού. Για τον καθορισμό αυτό λαμβάνονται υπόψη το μέγεθος και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του έργου, οι θέσεις και το πλήθος φωλιών των εν λόγω ειδών, η ταξινόμηση των φωλιών σε ενεργές, ανενεργές και ιστορικές, η σημασία των αποικιών, η αποτύπωση των περιοχών τροφοληψίας των ειδών και των πτητικών τους συνηθειών, η συσχέτιση αυτών με τη θέση εγκατάστασης των ανεμογεννητριών, τα μέτρα προστασίας και οι λοιπές ανάλογες παράμετροι.

Οι συνηθέστερες επιπτώσεις στο πληθυσμό των ειδών χαρακτηρισμού που εξετάζονται στον καθορισμό της περιμετρικής ζώνης ασφαλείας σε κάθε περίπτωση είναι: (α) η θανάτωση ορνιθοπανίδας λόγω πρόσκρουσης (bird strike/ collision), (β) απώλεια ενδιαιτημάτων της ορνιθοπανίδας (habitat loss), (γ) αλλαγή στη δομή των ενδιαιτημάτων (change in habitat structure) και (δ) εκτόπιση της ορνιθοπανίδας από ενδιαιτήματα (habitat displacement).

3. Στην έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την εγκατάσταση και λειτουργία ΑΣΠΗΕ εντός των περιοχών ΖΕΠ, περιλαμβάνεται εφόσον είναι περιβαλλοντικά βέλτιστη λύση, η υποχρέωση για χρήση υπόγειων καλωδίων ρεύματος, καθώς και η υποχρέωση για τακτικό έλεγχο του χώρου του σταθμού (εβδομαδιαίου ή και συχνότερου κατά περίπτωση) και απομάκρυνσης των νεκρών ζώων (κτηνοτροφικών κυρίως), η παρουσία των οποίων θα μπορούσε να προσελκύσει πτωματοφάγα αρπακτικά πτηνά. Αιολικά πάρκα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, εντός ΖΕΠ, τα οποία, σύμφωνα με τα κριτήρια χαρακτηρισμού που περιγράφονται στο Παράρτημα Α της υπ. αριθ. 37338/1807/Ε.103/2010ΚΥΑ, είναι μεταναστευτικά περάσματα – στενωποί, πρέπει να διαθέτουν αυτοματοποιημένο σύστημα παύσης των ανεμογεννητριών και ενεργοποίησης μέσων αποτροπής, με σκοπό την προστασία της ορνιθοπανίδας και αποφυγή ατυχημάτων. Οι περιοχές αυτές σήμερα είναι το Δέλτα Έβρου GR1110006, Κύθηρα και γύρω νησίδες GR 3000013 και Αντικύθηρα και γύρω νησίδες GR3000012, καθώς και κάθε άλλη ΖΕΠ η οποία θα χαρακτηρίζεται στο μέλλον, σύμφωνα με το άρθρο 4 της ΚΥΑ 37338/1807/Ε.103/2010, ως μεταναστευτικό πέρασμα –στενωπός.
4. Η παράγραφος 3 του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζεται για έργα ήδη υφιστάμενα σε περιοχές που μελλοντικά είναι δυνατόν να χαρακτηρισθούν ως μεταναστευτικά περάσματα –στενωποί.

Άρθρο 7

Μέτρα προστασίας για την πραγματοποίηση εξορυκτικών δραστηριοτήτων

Για την πραγματοποίηση εξορυκτικών δραστηριοτήτων εντός ΖΕΠ, εκτός των προβλεπόμενων στις σχετικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, πρέπει να τηρούνται υποχρεωτικά οι ακόλουθες επιπλέον απαιτήσεις:

1. Κατά την εγκατάσταση των εργοταξίων, τη λειτουργία τους, τη μεταφορά και αποθήκευση των υλικών εξόρυξης και την αποκατάσταση του χώρου εξόρυξης, εφαρμόζονται οι βέλτιστες πρακτικές, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τεχνικής και τις οικολογικές απαιτήσεις των ειδών της χαρακτηρισμού της ΖΕΠ, ώστε να αποφεύγονται οι οχλήσεις που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στα εν λόγω είδη.

Ο έλεγχος της αποκατάστασης του χώρου, πραγματοποιείται σύμφωνα με τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους της εξορυκτικής δραστηριότητας.

2. Εφαρμόζεται η βέλτιστη κατά περίπτωση μέθοδος εκμετάλλευσης σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τεχνικής, στο πλαίσιο της οικονομικής βιωσιμότητας και της αιφορίας, εξετάζοντας ως πρώτη δυνατότητα την εφαρμογή υπόγειας εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων.

Άρθρο 8

Μέτρα προστασίας σχετικά με την πραγματοποίηση αναδασμών

1. Σε κάθε περίπτωση έργων αναδασμού εντός ΖΕΠ, απαιτείται η υποβολή Προκαταρκτικής Ορνιθολογικής Μελέτης για τη διενέργεια της ΠΠΕΑ και Ειδικής Ορνιθολογικής Μελέτης για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Η περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων αναδασμών της υποκατηγορίας 3 της δεύτερης (Β) Κατηγορίας, γίνεται με τη διαδικασία των άρθρων 6 και 7 της υπ' Αριθ. 11014/703/2003 ΚΥΑ.
2. Σε περίπτωση αναδασμών λαμβάνεται μέριμνα ώστε να διατηρείται φυσική βλάστηση σε ποσοστό ίσο με αυτό που προϋπήρχε του αναδασμού.

Άρθρο 9

Ειδικές ρυθμίσεις για τη θήρα

Για την άσκηση της θήρας των θηρεύσιμων ειδών της ορνιθοπανίδας, εντός των ΖΕΠ, εκτός των σχετικών προβλέψεων της κείμενης νομοθεσίας και ειδικότερα της υπ. αριθ. 87578/703/6.3.2007 ΚΥΑ (Β' 581/23.4.2007), καθορίζονται επιπλέον οι ακόλουθες απαιτήσεις:

1. Η θήρα των θηρεύσιμων ειδών, επιτρέπεται κατά το χρονικό διάστημα που αρχίζει την 20 Αυγούστου και τελειώνει την 28 Φεβρουαρίου του επομένου έτους.
2. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ, είναι δυνατόν για ορισμένα θηρεύσιμα είδη, να καθορίζεται αργότερα η έναρξη ή/και νωρίτερα η λήξη της κυνηγετικής περιόδου. Η απόφαση αυτή θα πρέπει να βασίζεται σε πρόσφατα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα που προσιδιάζουν σε κάθε ειδική περίπτωση και αποδεικνύουν ότι τυχόν κλιμάκωση των ημερομηνιών λήξης της θήρας δεν εμποδίζει την πλήρη προστασία των ειδών χαρακτηρισμού που ενδέχεται να επηρεάζει η ανωτέρω κλιμάκωση. Η ημερομηνία έναρξης και λήξης της θήρας των αποδημητικών πτηνών και των υδροβίων θηραμάτων καθορίζεται βάσει μεθόδου η οποία εγγυάται την πλήρη προστασία των ειδών αυτών ενόσω διαρκεί η μετανάστευσή τους και η περίοδος φωλεοποίησής τους. Η μέθοδος αυτή πρέπει να αποσκοπεί στην προστασία όλων των πτηνών ενός είδους και όχι μόνο σε προστασία ενός ορισμένου ποσοστού τους.

3. Για τα υδρόβια και παρυδάτια θηρεύσιμα είδη η κυνηγετική περίοδος λήγει οπωσδήποτε στις 31 Ιανουαρίου.
4. Από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης και ειδικότερα από την περίοδο θήρας 2011-2012 και εντεύθεν απαγορεύεται:
  - α) η θήρα του είδους ασπρομέτωπη χήνα (*Anser albifrons*) στα ενδαιτήματα του είδους νανόχηνα (*Anser erythorus*), δηλαδή στις ΖΕΠ των υγροτόπων Κερκίνης, Κορώνειας – Βόλβης, Δέλτα Νέστου, Λίμνης Ισμαρίδας, Λίμνης Βιστονίδας – Πόρτο Λάγος και Δέλτα Έβρου για περίοδο τριών (3) ετών.
  - β) η θήρα του είδους πετροπέρδικα (*Alectoris graeca*) στις ΖΕΠ, που περιλαμβάνεται στα είδη χαρακτηρισμού, για περίοδο τριών (3) ετών, χρονικό διάστημα κατά το οποίο θα καταρτιστεί ειδικό «Σχέδιο Διαχείρισης» του συγκεκριμένου είδους.
  - γ) η θήρα πτηνών από πάσης φύσεως υπερευψωμένες ή μη εγκαταστάσεις κατασκευασμένες από επεξεργασμένα δομικά υλικά.
  - δ) η χωροθέτηση εντός ΖΕΠ περιοχών εκγύμνασης κυνηγετικών σκυλιών καθώς και η διεξαγωγή πάσης φύσεως αγώνων κυνηγετικών σκυλιών.
5. Ο Υπουργός ΠΕΚΑ δύναται, μετά από εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας, να λαμβάνει πρόσθετες περιοριστικές της θήρας ρυθμίσεις εντός ΖΕΠ, σε περίπτωση δυσμενών ή ακραίων καιρικών συνθηκών ή πυρκαγιάς.

Άρθρο 10

Εναρμόνιση της άσκησης της γεωργίας με την προστασία των αγρών πουλιών

1. Η άσκηση της γεωργίας μέσα στις ΖΕΠ, πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 της υπ. Αριθ. 324032/2004 ΚΥΑ, όπως ισχύει, ασχέτως με τη λήψη άμεσων ενισχύσεων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, που εκδίδεται εντός ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης, καθορίζονται οι αγροτικές δραστηριότητες που είναι συμβατές με την προστασία των ΖΕΠ και των ειδών χαρακτηρισμού τους.
2. Το ΥΠΑΑΤ, μετά από εκπόνηση σχετικής μελέτης και σε συνεργασία με το ΥΠΕΚΑ, δύναται να καταρτίζει αγροπεριβαλλοντικά προγράμματα που σχετίζονται με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του εκτατικού και ετερογενούς αγροτικού τοπίου, όπως τη διατήρηση παρυδάτιας βλάστησης, των νησίδων φυσικής βλάστησης στις παραφές των αγρών και φυτοφρακτών, των ακαλλιέργητων και ασυγκόμιστων περιθωρίων στις καλλιέργειες, καθώς και να καθορίζει ειδικότερα μέτρα για τη διατήρηση συγκεκριμένων ειδών, όπως η χειμερινή κατάκλυση των ορυζώνων για τροφοληψία των ερωδιών).

Άρθρο 11

Προσδιορισμός Περιοχών Υψηλής Φυσικής Αξίας (ΥΦΑ)

Το ΥΠΑΑΤ σε συνεργασία με το ΥΠΕΚΑ και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες Περιβάλλοντος και Αγροτικής Ανάπτυξης προσδιορίζει, εντός δύο (2) ετών από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης, τις περιοχές Υψηλής Φυσικής Αξίας (ΥΦΑ) εντός των ΖΕΠ. Οι περιοχές ΥΦΑ, με είδη χαρακτηρισμού μεγάλα αρπακτικά και πτωματοφάγα πτηνά καθώς και είδη χαρακτηρισμού αγροτικών και μεικτών οικοσυστημάτων, προσδιορίζονται κατά προτεραιότητα.

Οι ΥΦΑ χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των μέτρων που λαμβάνονται για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας καθώς και για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις αγροτικές πολιτικές.

Άρθρο 12

Ειδικές ρυθμίσεις σχετικές με την δασοπονία

Η δασοπονία ασκείται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και βάσει διαχειριστικών σχεδίων, τα οποία υποβάλλονται σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ. αριθ. 107017/2006 Κοινής Υπουργικής Απόφασης λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ΖΕΠ και τις οικολογικές απαιτήσεις των ειδών που διαβιούν εντός αυτών. Η Ειδική Γραμματεία Δασών του ΥΠΕΚΑ οφείλει μέσα σε ένα (1) χρόνο από την έναρξη ισχύος της παρούσης απόφασης, να εκπονήσει οδηγίες για την άσκηση της δασοπονίας εντός των ΖΕΠ.

Άρθρο 13

Μέτρα κατά της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων

1. Οι αρμόδιες Δασικές υπηρεσίες μεριμνούν με ενημερωτικές εκστρατείες και με τακτικούς επιτόπιους ελέγχους για τον εντοπισμό της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων ιδίως σε ΖΕΠ με είδη χαρακτηρισμού μεγάλα αρπακτικά πτηνά, δηλαδή τα είδη όρνιο (*Gyps fulvus*), ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*), μαυρόγυπας (*Aegyptius monachus*), γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), αλλά και τα είδη τσίφτης (*Milvus migrans*) και μαυροπελαργός (*Ciconia nigra*).
2. Οι ανωτέρω υπηρεσίες μεριμνούν για την προώθηση νομίμων μεθόδων ελέγχου σαρκοφάγων θηλαστικών σύμφωνα με τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας σχετικά με την θανάτωση ατόμων, για την τοποθέτηση περιφράξεων και λοιπών σχετικών εγκαταστάσεων καθώς και για την προώθηση της φύλαξης παραγωγικών ζώων με ελληνικούς ποιμενικούς σκύλους.

Άρθρο 14

Σχέδια φύλαξης και ενημέρωσης για τις ΖΕΠ

Οι περιφερειακές δασικές υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, εντός ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος της παρούσης απόφασης, εκπονούν Σχέδια Φύλαξης και εντός δύο (2) ετών Σχέδια Ενημέρωσης για τις ΖΕΠ, που βρίσκονται μέσα στα διοικητικά τους όρια, λαμβάνοντας υπόψη, όταν υπάρχουν, τα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης καθώς και τις οικολογικές απαιτήσεις των προστατευόμενων ειδών. Τα εν λόγω σχέδια εγκρίνονται από τους Γενικούς Γραμματείς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και περιλαμβάνουν κυρίως:

α) Επόπτευση και φύλαξη για την εφαρμογή των υφιστάμενων απαγορεύσεων και περιορισμών σε οχλούσες δραστηριότητες, όπως η θήρα, η αλιεία, η υλοτομία, η εκπαίδευση σκύλων, δράσεις αναψυχής, πλησίον αποικιών ή φωλιών προστατευόμενων ειδών.

β) Μέτρα προστασίας αποικιών ή φωλιών προστατευόμενων ειδών με τοποθέτηση ενημερωτικής σήμανσης ή και περίφραξης.

γ) Μέτρα προστασίας βραχονησίδων και νησίδων με έκδοση ενημερωτικού υλικού και ειδική σήμανση, ώστε να αποτρέπεται η προσέγγιση και αποβίβαση σε αυτές, από οποιονδήποτε

και με οποιονδήποτε τρόπο, κατά την περίοδο αναπαραγωγής των ειδών χαρακτηρισμού.

δ) Τρόπους ενημέρωσης του κοινού και επιμόρφωσης των αρμοδίων υπαλλήλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών για την άσκηση και τον έλεγχο δραστηριοτήτων εντός των ΖΕΠ.

ε) Τρόπους διαρκούς ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, όπως οι κυνηγοί, οι αλιείς, οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι, οι οποίοι αναπτύσσουν συστηματικές δραστηριότητες εντός των ΖΕΠ, ώστε να αποτρέπεται η χωρίς πρόθεση θανάτωση ή όχληση προστατευόμενων ειδών όπως από δηλητηριασμένα δολώματα, παγίδευση σε αλιευτικά εργαλεία ή εξαιτίας σύγχυσης προστατευόμενων με θηρεύσιμα είδη.

στ) Διαδικασία συγκρότησης τοπικού συντονιστικού οργάνου με εκπροσώπηση όλων των αρμοδίων υπηρεσιών Περιβάλλοντος και Δασών της κατά τόπο αρμόδιας Περιφέρειας, καθώς και των αρμοδίων αστυνομικών – λιμενικών αρχών και των οικείων Φορέων Διαχείρισης, το οποίο θα συντονίζει τον επιτόπιο έλεγχο των αρχών για την εφαρμογή των μέτρων προστασίας των ΖΕΠ, που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση.

Άρθρο 15

Διαχειριστικές Δράσεις για τα είδη χαρακτηρισμού εντός ΖΕΠ.

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΚΑ και Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, που εκδίδεται μέσα σε δύο (2) χρόνια από την έναρξη ισχύος της παρούσης απόφασης, εγκρίνεται εθνικό πρόγραμμα δημιουργίας και λειτουργίας Χώρων Τροφοδοσίας Πτωματοφάγων Αρπακτικών Πτηνών (ΧΤΑΠ), σε ΖΕΠ με είδη χαρακτηρισμού ευκαιριακά ή αποκλειστικά πτωματοφάγα αρπακτικά πτηνά, δηλαδή τα είδη όρνιο (*Gyps fulvus*), ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*), μαυρόγυπας (*Aegyptius monachus*), γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), τσίφτης (*Milvus migrans*), χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), θαλασσαετός (*Haliaeetus albicilla*), σπιζαετός (*Hieraaetus fasciatus*), αετογερακίνα (*Buteo rufinus*), μαυροπελαργός (*Ciconia nigra*). Με την απόφαση αυτή καθορίζονται συγκεκριμένα τα κριτήρια για την χωροθέτηση του ΧΤΑΠ, για τις αποστάσεις τους από τις αποικίες ή φωλιές των αρπακτικών, για τον περιορισμό της θήρας πλησίον των ταΐστρον και για την τροφοδοσία των ΧΤΑΠ. Το πρόγραμμα υλοποιείται από τις αρμόδιες Δασικές Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ.
2. Οι αρμόδιες υπηρεσίες Περιβάλλοντος και Δασών των Περιφερειών, μεριμνούν για τον έλεγχο των πληθυσμών ανταγωνιστικών ειδών προς τα προστατευόμενα είδη και τα είδη χαρακτηρισμού, όπως ιδίως το είδος ασημόγλαρος (*Larus michahelis*) και το είδος κουρούνα (*Corvus corone cornix*). Επιτρέπεται ο έλεγχος του πληθυσμού των ανταγωνιστικών ειδών σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και μετά την σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου ΠΕΚΑ και εφ' όσον αυτό αποδεδειγμένα αποσκοπεί στην προστασία αποικιών, θέσεων φωλεοποίησης και εν γένει κρίσιμων ενδιαιτημάτων προστατευόμενων ειδών.
3. Ειδική μέριμνα λαμβάνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες Περιβάλλοντος και Δασών των Περιφερειών, καθώς και από τις κατά τόπους λιμενικές υπηρεσίες, για την καταπολέμηση των αρουραίων που απειλούν ενδιαιτήματα σε νησίδες αναπαραγωγής προστατευόμενων ειδών και ειδών χαρακτηρισμού όπως ο μαυροπετρίτης (*Falco*

eleonorae), ο Αιγαιόγλαρος (*Larus auduini*), ο θαλασσοκόρακας (*Phalacrocorax aristotelis*), ο αρτέμις (*Calonectris diomedea*), ο μύχος (*Puffinus yelkuan*) και ο υδροβάτης (*Hydrobates pelagicus*).

4. Οι αρμόδιες υπηρεσίες Περιβάλλοντος και Δασών των Περιφερειών, σε συνεργασία με τις τοπικές δασικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αγροτικής ανάπτυξης, μεριμνούν για τοποθέτηση τεχνητών φωλιών (μεμονωμένων ή συγκροτημάτων) ιδίως για το είδος μαυροπετρίτης (*Falco eleonorae*), σε ΖΕΠ, όπου για τα συγκεκριμένα είδη έχουν εκπονηθεί Σχέδια Διαχείρισης από τα οποία προβλέπεται η τοποθέτηση τεχνητών φωλιών. Η μέριμνα αφορά επίσης τη δημιουργία τεχνητών νησίδων και σχεδίων για υδρόβια και παρυδάτια είδη σε υγροτόπους που υφίστανται σημαντική απώλεια σχετικών ενδιαιτημάτων, εφόσον αυτό προτείνεται από τα οικεία Σχέδια Διαχείρισης.

Άρθρο 16

Εναρμόνιση της άσκησης της αλιείας με την προστασία των αγρίων πουλιών

1. Η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ, σε συνεργασία με την Γενική Διεύθυνση Αλιείας του Υπουργείου Θαλασσίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας (ΥΘΥΝΑΛ), εντός τεσσάρων (4) ετών από την έναρξη ισχύος της παρούσης απόφασης και με βάση τα Εθνικά Σχέδια Διαχείρισης των ειδών χαρακτηρισμού, μεριμνούν για τον καθορισμό εποχικών και χωρικών περιορισμών στην αλιεία, με στόχο τη διατήρηση των ειδών χαρακτηρισμού των θαλάσσιων και παράκτιων ΖΕΠ.
2. Οι αρμόδιες Λιμενικές Αρχές οφείλουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους για τον έλεγχο της εφαρμογής της αλιευτικής νομοθεσίας, να μεριμνούν με την παροχή κατάλληλων οδηγιών για την αποτροπή περιστατικών θανάτωσης των θαλασσοπουλιών που αποτελούν είδη χαρακτηρισμού εξαιτίας της παγίδευσης σε αλιευτικά εργαλεία. Σχετικές οδηγίες λαμβάνουν από τη Γενική Διεύθυνση Αλιείας του ΥΘΥΝΑΛ και τη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ, οι οποίες εκδίδονται μέσα σε τρεις μήνες το αργότερο από την έναρξη ισχύος της παρούσης απόφασης.

Άρθρο 17

Συγκρότηση Ομάδας Εποπτείας των Ζωνών Ειδικής Προστασίας

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΚΑ και ΑΑΤ που εκδίδεται εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσης απόφασης, συστήνεται πενταμελής Ομάδα Εποπτείας των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΟΕΖΕΠ) στο πλαίσιο της «Επιτροπής Φύση 2000», που προβλέπεται στο άρθρο 5 της υπ. αριθ. 33318/3028/1998 ΚΥΑ. Η ΟΕΖΕΠ λειτουργεί υποστηρικτικά στην «Επιτροπή Φύση 2000» και κύριο έργο της είναι η συμβολή στην αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας.
2. Η ΟΕΖΕΠ αποτελείται από δύο (2) εκπροσώπους του ΥΠΕΚΑ, έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), έναν εμπειρογνώμονα του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Ερευνας (ΕΘΙΑΓΕ) και έναν εμπειρογνώμονα μη κυβερνητικής οργάνωσης εθνικής εμβέλειας, η οποία σύμφωνα με το καταστατικό της προάγει την προστασία του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα των άγριων πτηνών. Ο ένας εκ των εκπροσώπων του ΥΠΕΚΑ ορίζεται ως πρόεδρος της ΟΕΖΕΠ. Η ΟΕΖΕΠ συγκαλείται με μέριμνα του προέδρου της τακτικά μία φορά κάθε εξάμηνο και έκτακτα μετά από πρόσκληση του προέδρου ή εφόσον το ζητήσουν δύο από τα μέλη της. Η ΟΕΖΕΠ

παραδίδει στην «Επιτροπή Φύση 2000» και στα αρμόδια Υπουργεία, ετήσια αναφορά πεπραγμένων, καθώς και ετήσια αναφορά περί της κατάστασης διατήρησης των ΖΕΠ και των ειδών χαρακτηρισμού αυτών.

3. Ειδικότερα έργο της ΟΕΖΕΠ είναι:

α) Η παροχή γνώμης προς την «Επιτροπή Φύση 2000», για τον καθορισμό των ορίων των υφιστάμενων και μελλοντικών ΖΕΠ.

β) Η υποβολή στην «Επιτροπή Φύση 2000», στοιχείων και η διατύπωση απόψεων για τα πληθυσμιακά δεδομένα που αφορούν τα είδη χαρακτηρισμού των ΖΕΠ και η αντίστοιχη αναπροσαρμογή των πληθυσμιακών ορίων με βάση τα οποία καθορίζονται τα είδη χαρακτηρισμού.

γ) Η υποβολή στην «Επιτροπή Φύση 2000», αναφορών για την περιοδική αναπροσαρμογή των Επιθυμητών Τιμών Αναφοράς ως προς την Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης των ειδών χαρακτηρισμού των ΖΕΠ σε εθνικό, και τοπικό επίπεδο, καθώς και για την αποτελεσματικότητα των λαμβανόμενων μέτρων διατήρησης, μέσω της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του εθνικού προγράμματος παρακολούθησης.

δ) Ο έλεγχος και η διατύπωση απόψεων για την κατάσταση διατήρησης των ΖΕΠ και των ειδών χαρακτηρισμού τους και η περιοδική υποβολή, έγγραφων αναφορών προς την «Επιτροπή Φύση 2000» και τις αρμόδιες υπηρεσίες σε εθνικό, και τοπικό επίπεδο, καθώς και για όλες τις δράσεις και προγράμματα διαχείρισης και προστασίας των ΖΕΠ.

ε) Η υποστήριξη της «Επιτροπής Φύση 2000» σε οποιοδήποτε άλλο θέμα που σχετίζεται με τις ΖΕΠ.

Άρθρο 18

Ανταποδοτικά Τέλη

1. Για την περιβαλλοντική αξιολόγηση και την έγκριση περιβαλλοντικών όρων έργων και δραστηριοτήτων του ιδιωτικού και φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας, καταβάλλονται ανταποδοτικά τέλη υπέρ του αρμόδιου Ταμείου του ΥΠΕΚΑ (Πράσινο Ταμείο).
2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΚΑ και Οικονομικών καθορίζονται, εντός ενός (1) έτους, οι περιπτώσεις υποχρέωσης καταβολής ανταποδοτικών τελών, το ύψος τους, η διαδικασία είσπραξης, ο τρόπος απόδοσής τους, η διαδικασία χρηματοδότησής τους, η φύση των έργων και παρεμβάσεων που εφεξής θα χρηματοδοτούνται για τη διατήρηση και προστασία των ειδών χαρακτηρισμού των ΖΕΠ και των ενδιατημάτων τους.

Άρθρο 19

Προγράμματα έρευνας εντός ΖΕΠ.

Για την επίτευξη και διατήρηση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών της άγριας ορνιθοπανίδας εντός των ΖΕΠ, το ΥΠΕΚΑ μέσα σε τέσσερα (4) χρόνια από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης καταρτίζει τα ακόλουθα ερευνητικά προγράμματα:

(Α) *Εθνικό πρόγραμμα παρακολούθησης των ΖΕΠ*

Το πρόγραμμα αφορά αρχικά στον προσδιορισμό των Επιθυμητών Τιμών Αναφοράς κάθε είδους χαρακτηρισμού ΖΕΠ της χώρας, σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, ώστε να διασφαλίζεται η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης του κάθε είδους. Οι τιμές αυτές αναφοράς θα αποτελέσουν τη βάση για την ποσοτικοποίηση των στόχων διατήρησης ανά ΖΕΠ, καθώς και για την εκτίμηση του βαθμού επίτευξης της Ικανοποιητικής Κατάστασης Διατήρησης των ειδών αυτών σε εθνικό επίπεδο αλλά και ανά ΖΕΠ. Επίσης, το πρόγραμμα αφορά στον εθνικό σχεδιασμό παρακολούθησης των ειδών χαρακτηρισμού και των προστατευόμενων ειδών των ΖΕΠ με συγκεκριμένο μεθοδολογικό πλαίσιο για τη συγκέντρωση και καταχώρηση των δεδομένων.

(B) *Εθνικό πρόγραμμα χαρτογράφησης κρίσιμων ενδιαιτημάτων και πυρήνων κατανομής των ειδών χαρακτηρισμού, καθώς και ζωνών ευαισθησίας.*

Κατά τη χαρτογράφηση κατά προτεραιότητα καταγράφονται τα ενδιαιτήματα αναπαραγωγής και σε δεύτερο λόγο τα ενδιαιτήματα τροφοληψίας και διαχείμασης. Καθορίζονται επίσης διαχειριστικές ζώνες περιμετρικά των φωλιών γύρω από ευαίσθητες φωλιές (π.χ. 600 μέτρα για φωλιές αρπακτικών) ή αποικίες.

Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού πραγματοποιείται και χαρτογράφηση Ζωνών Ευαισθησίας εντός των ΖΕΠ, σε ότι αφορά έργα και δραστηριότητες που δύνανται να προκαλέσουν όχληση με σημαντικές επιπτώσεις στα είδη χαρακτηρισμού. Η χαρτογράφηση ευαισθησίας θα δημιουργήσει τρεις κατηγορίες ζωνών ευαισθησίας (υψηλή, μέτρια και χαμηλή), που στη συνέχεια θα χρησιμοποιηθούν από τις αρμόδιες κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων. Τα αποτελέσματα του προγράμματος αυτού λαμβάνονται υπόψη από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ και των κατά τόπο αρμοδίων Περιφερειών, κατά την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων εντός ΖΕΠ.

Στο πρόγραμμα χαρτογράφησης περιλαμβάνονται και οριοθετούνται σε κατάλληλη κλίμακα όλοι οι υγρότοποι εντός των ΖΕΠ, με μέγεθος >1 στρέμματος (0,1 ha), με βάση τον ορισμό περί υγροτόπου που περιλαμβάνεται στη Συνθήκη Ραμσάρ. Τα αποτελέσματα του προγράμματος θα αποτελούν βασικό εργαλείο για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων έργων και δραστηριοτήτων και για τη διαχείριση – διατήρηση των ελληνικών ΖΕΠ.

(Γ) *Σχέδια διαχείρισης ειδών χαρακτηρισμού*

Το περιεχόμενο και οι προδιαγραφές των Σχεδίων Διαχείρισης για τα είδη χαρακτηρισμού των ΖΕΠ, καθορίζονται με βάση τις προβλέψεις της παραγράφου 5.β του άρθρου 18 του Ν. 1650/1986, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 16 του Ν. 2742/1999. Τα Σχέδια Διαχείρισης Ειδών καταρτίζονται με βάση το πρότυπο των Διεθνών Σχεδίων Διαχείρισης που υλοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για τα απειλούμενα είδη πτηνών. Τα Σχέδια Διαχείρισης χρησιμοποιούνται από τις υπηρεσίες περιβάλλοντος των χωρικά αρμοδίων Περιφερειών και τις αρμόδιες δασικές αρχές για συντονισμό των τοπικών υπηρεσιών και υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων.

Άρθρο 20

Αρμόδιες αρχές

1. Η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος και η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας

Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου ΠΕΚΑ είναι αρμόδιες για την εφαρμογή και το συντονισμό των μέτρων προστασίας που προβλέπονται στις διατάξεις της παρούσας απόφασης, καθώς και για την παρακολούθηση της εφαρμογής τους.

2. Οι αρμόδιες υπηρεσίες των κατά τόπο αποκεντρωμένων Διοικήσεων καθώς και οι κατά τόπο αρμόδιες υπηρεσίες της Περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης είναι υπεύθυνες για την εξειδίκευση και αποτελεσματική εφαρμογή των ρυθμίσεων της απόφασης αυτής σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 21

Κυρώσεις

1. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, του οποίου η δραστηριότητα προκαλεί ζημία ή άμεση απειλή ζημίας στα είδη της ορνιθοπανίδας και στους οικοτόπους τους, φέρει περιβαλλοντική ευθύνη η οποία διέπεται από τις διατάξεις του ΠΔ 148/09 (Α' 170).
2. Στους παραβάτες των διατάξεων της παρούσας απόφασης και των κανονιστικών πράξεων που εκδίδονται σε εφαρμογή της, επιβάλλονται οι ποινικές, αστικές και διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 28, 29, και 30 του ν.1650/1986, όπως το άρθρο 30 τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 του ν.3010/2002 και ισχύει, λαμβανομένης υπόψη της βαρύτητας της υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος στις πληγείσες από τις πράξεις παραβίασης ΖΕΠ.
3. Σε περίπτωση επιβολής προστίμων τα πρόστιμα αυτά κατατίθενται σε ειδικό λογαριασμό του «Πράσινου Ταμείου» και διατίθενται αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων αποκατάστασης, αναβάθμισης και προστασίας των ειδών χαρακτηρισμού και των ενδιαιτημάτων τους στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας.
4. Οι παραπάνω κυρώσεις επιβάλλονται ανεξάρτητα από τις κυρώσεις που προβλέπονται σε άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Άρθρο 22

Διόρθωση περιπτώσεως δ της παρ. 2 του άρθρου 7 της ΚΥΑ 37338/1807/Ε.103/2010 (ΦΕΚ Β, 1495)

Η περίπτωση δ της παρ. 2 του άρθρου 7 της υπ. αρ. 37338/1807/Ε.103 ΚΥΑ «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, "Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών", του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ», (ΦΕΚ Β, 1495/6.9.2010) επαναδιατυπώνεται ως ακολούθως:

«(δ) η θηρευτική δραστηριότητα δεν ασκείται κατά τη διάρκεια των περιόδων κατά τις οποίες η επιβίωση των άγριων πτηνών απειλείται ιδιαίτερα. Τα είδη, στα οποία εφαρμόζεται η θηρευτική νομοθεσία, απαγορεύεται να θηρεύονται κατά την περίοδο φωλεοποίησης, κατά τις διάφορες φάσεις της αναπαραγωγής και εξαρτήσεως, καθώς και, προκειμένου για αποδημητικά είδη, κατά την περίοδο αναπαραγωγής και κατά την επιστροφή τους στον τόπο φωλεοποίησης.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 23

Μεταβατικές Διατάξεις

1. Έργα και δραστηριότητες, που υφίστανται νομίμως κατά το χρόνο έναρξης ισχύος της παρούσας ή για τα οποία έχει εκδοθεί η σχετική απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (με ισχύ πέραν του ενός έτους από την έναρξη ισχύος της παρούσας), υποχρεούνται προκειμένου να εκτιμηθεί αν απαιτείται η εφαρμογή και των αναφερομένων στο εδάφιο 8 του άρθρου 4 του ν. 1650/86 (όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 του ν. 3010/02) και να αξιολογηθεί η συμβατότητα των περιβαλλοντικών όρων με τις αντίστοιχες ΖΕΠ, να υποβάλλουν τις προβλεπόμενες, από το άρθρο 4 της παρούσας, ορνιθολογικές μελέτες (ΠΟΜ και ΟΕ) εντός προθεσμίας δύο (2) ετών από την έναρξη ισχύος της παρούσας, ως ακολούθως:
  - α) Για έργα-δραστηριότητες της Πρώτης (Α) κατηγορίας, Υποκατηγορίας ένα (1), εκπονείται και υποβάλλεται Προκαταρκτική Ορνιθολογική Μελέτη (ΠΟΜ). Εφόσον τεκμηριωμένα αποδεικνύεται από την εκπόνηση της ΠΟΜ ότι δεν απαιτείται η εκπόνηση ΕΟΜ, δεν υποβάλλεται ΕΟΜ. Άλλως υποβάλλεται στη συνέχεια Ειδική Ορνιθολογική Μελέτη (ΕΟΜ), εφόσον αιτιολογημένα κριθεί σκόπιμο-ζητηθεί, από την αδειοδοτούσα υπηρεσία συνεκτιμώντας το είδος, το μέγεθος, το σχεδιασμό του έργου και τα στοιχεία της Προκαταρκτικής Ορνιθολογικής Μελέτης και σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 5 του άρθρου 4 της παρούσας.
  - β) Για έργα-δραστηριότητες της Πρώτης (Α) κατηγορίας, Υποκατηγορίας δύο (2) εκπονείται και υποβάλλεται Προκαταρκτική Ορνιθολογική Μελέτη (ΠΟΜ)
  - γ) Για τα έργα και δραστηριότητες της Δεύτερης (Β) κατηγορίας, υποκατηγορίας τέσσερα (4), απαιτείται η υποβολή Ορνιθολογικής Έκθεσης (ΟΕ).
2. Αιτήσεις για περιβαλλοντική αδειοδότηση που έχουν υποβληθεί πριν την έναρξη ισχύος της παρούσας και εκκρεμεί η αξιολόγησή τους, ολοκληρώνονται με τις προγενέστερες της παρούσας διατάξεις και ο φορέας του έργου – δραστηριότητας προσαρμόζεται με τις απαιτήσεις της παρούσας ως ακολούθως:
  - α) αν οι αιτήσεις αφορούν σε ΠΠΕΑ, υποβάλλονται οι προβλεπόμενες στο εδάφιο 1 του παρόντος άρθρου ορνιθολογικές μελέτες μαζί με τη ΜΠΕ κατά τη φάση ΕΠΟ.
  - β) αν οι αιτήσεις αφορούν σε ΕΠΟ, υποβάλλονται οι προβλεπόμενες ορνιθολογικές μελέτες, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο εδάφιο 1 του παρόντος άρθρου.
3. Αιτήσεις για ανανέωση ή τροποποίηση αποφάσεων ΕΠΟ ολοκληρώνονται με τις προγενέστερες της παρούσας διατάξεις, εφόσον υποβληθούν εντός ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος της παρούσας και ο φορέας του έργου-δραστηριότητας υποχρεούται να υποβάλλει τις προβλεπόμενες στο εδάφιο 1 του παρόντος άρθρου ορνιθολογικές μελέτες εντός ενός (1) έτους από την έκδοση της σχετικής απόφασης ανανέωσης-τροποποίησης της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.
4. Έργα και δραστηριότητες για τα οποία έχει εκδοθεί θετική γνωμοδότηση ΠΠΕΑ πριν την έναρξη ισχύος της παρούσας, αδειοδοτούνται περιβαλλοντικά με τις προγενέστερες της

παρούσας διατάξεις, εφόσον η σχετική ΜΠΕ υποβληθεί εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσας. Στις περιπτώσεις αυτές ο φορέας του έργου-δραστηριότητας υποχρεούται να υποβάλλει τις προβλεπόμενες στο εδάφιο 1 του παρόντος άρθρου ορνιθολογικές μελέτες εντός ενός (1) έτους από την έκδοση της σχετικής απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

5. Αιτήματα για ανανέωση των περιβαλλοντικών όρων υφιστάμενων αιολικών πάρκων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας εντός ΖΕΠ οφείλουν να περιλαμβάνουν εκτός των άλλων και προτάσεις για τυχόν αναβάθμιση της υφιστάμενης τεχνολογίας με σκοπό την προστασία των ειδών χαρακτηρισμού και των ενδιαιτημάτων τους.

6. Μέχρι την έκδοση των οδηγιών που προβλέπονται στο άρθρο 12 της παρούσας για την άσκηση της δασοπονίας εντός των ΖΕΠ, οι αρμόδιες περιφερειακές δασικές υπηρεσίες, κατά την εφαρμογή των υφισταμένων διαχειριστικών σχεδίων, μεριμνούν:

(α) για τη ρύθμιση των αποψιλωτικών υλοτομιών με τρόπο ώστε τα παρακρατήματα να είναι σε λόχμες ή ομάδες, εκτός από τα μεμονωμένα διάσπαρτα δένδρα καθώς και για τη διατήρηση τμημάτων των συστάδων ανυλοτόμητων, για τη διασφάλιση των διαδρόμων επικοινωνίας των ειδών και τη συνέχεια του δασικού τοπίου, λαμβάνοντας υπόψη το φυσικό ανάγλυφο (μισγάγγειες, ρέματα, κλπ.).

(β) για την απαγόρευση της πραγματοποίησης υλοτομικών εργασιών κατά την διάρκεια της αναπαραγωγικής περιόδου της άγριας ορνιθοπανίδας, από 1 Απριλίου μέχρι 15 Ιουλίου. Σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η υλοτόμηση δέντρων με φωλιές.

(γ) για τη διατήρηση τουλάχιστον του 5% της συστάδας από ώριμα και υπερώριμα δένδρα, άτομα στρεβλά, κακόμορφα, κουφαλερά, διχαλωτά, νεκρά ιστάμενα και κατακείμενα.

(δ) για τη διατήρηση και την υποβοήθηση με δασοκομικούς χειρισμούς καρποφόρων δένδρων και θάμνων, αρωματικών, καλλωπιστικών και φαρμακευτικών δασικών ειδών,

(ε) για την απαγόρευση υλοτομιών σε παρόχθια βλάστηση μέχρι 20 μέτρα από την όχθη και εντός ρεμάτων.

(στ) για τη διατήρηση όλων των υφιστάμενων διάκενων που δεν έχουν προκύψει από βίαιες αιτίες (π.χ. πυρκαγιές, παράνομη υλοτόμηση).

(ζ) για την προώθηση της αναγωγής πρεμνοφυών δασών σε σπερμοφυή μορφή.

Άρθρο 24

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης τα παραρτήματα I και II, που ακολουθούν

(Ακολουθούν Παραρτήματα)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Ι
Οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας με τα είδη χαρακτηρισμού τους

Κωδικός	Όνομασία	Είδος χαρακτηρισμού
GR1110002	DASOS DADIAS - SOUFLI	<i>Aegypius monachus</i> <i>Aquila chrysaetos</i> <i>Aquila clanga</i> <i>Aquila pomarina</i> <i>Bubo bubo</i> <i>Circaetus gallicus</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Hieraaetus pennatus</i> <i>Hippolais olivetorum</i> <i>Neophron percnopterus</i> <i>Nycticorax nycticorax</i>
GR1110006	DELTA EVROU	<i>Anas crecca</i> <i>Anas penelope</i> <i>Anas strepera</i> <i>Anser erythropus</i> <i>Aquila clanga</i> <i>Branta ruficollis</i> <i>Calandrella brachydactyla</i> <i>Calidris minuta</i> <i>Ciconia ciconia</i> <i>Cygnus olor</i> <i>Glareola pratincola</i> <i>Haematopus ostralegus</i> <i>Larus melanocephalus</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Pelecanus crispus</i> <i>Pelecanus onocrotalus</i> <i>Phalacrocorax carbo</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i> <i>Phoenicopterus roseus</i> <i>Platalea leucorodia</i> <i>Plegadis falcinellus</i> <i>Recurvirostra avosetta</i> <i>Sterna albifrons</i> <i>Sterna nilotica</i> <i>Tadorna tadorna</i> <i>Tringa stagnatilis</i> <i>Vanellus spinosus</i>
GR1110008	PARAPOTAMIO DASOS VOREIOU EVROU KAI ARDA	<i>Dendrocopos syriacus</i> <i>Lanius minor</i> <i>Nycticorax nycticorax</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i>
GR1110009	NOTIO DASIKO SYMPLEGMA EVROU	<i>Aegypius monachus</i> <i>Aquila chrysaetos</i> <i>Aquila clanga</i>

		<i>Aquila heliaca</i> <i>Aquila pomarina</i> <i>Bubo bubo</i> <i>Buteo rufinus</i> <i>Circaetus gallicus</i> <i>Hieraaetus pennatus</i> <i>Hippolais olivetorum</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR1110010	OREINOS EVROS - KOILADA DEREIOU	<i>Aegypius monachus</i> <i>Aquila pomarina</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR1110011	KOILADA ERYTHROPOTAMOU: ASVESTADES, KOUFOVOUNO, VRYSIKA	<i>Hippolais olivetorum</i> <i>Lanius nubicus</i>
GR1110012	SAMOTHRAKI: OROS FENGARI KAI PARAKTIA ZONI	<i>Burhinus oedicephalus</i> <i>Buteo rufinus</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Hieraaetus fasciatus</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i>
GR1120004	STENA NESTOU	<i>Bubo bubo</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i>
GR1130010	LIMNES VISTONIS, ISMARIS - LIMNOTHALASSES PORTO LAGOS, ALYKI PTELEA, XIROLIMNI, KARATZA	<i>Anas penelope</i> <i>Anser erythropus</i> <i>Ardeola ralloides</i> <i>Aythya ferina</i> <i>Aythya nyroca</i> <i>Burhinus oedicephalus</i> <i>Calandrella brachydactyla</i> <i>Casmerodius albus</i> <i>Chlidonias hybrida</i> <i>Ciconia ciconia</i> <i>Cygnus olor</i> <i>Fulica atra</i> <i>Ixobrychus minutus</i> <i>Lanius minor</i> <i>Larus melanocephalus</i> <i>Larus minutus</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Oxyura leucocephala</i> <i>Pelecanus crispus</i> <i>Phalacrocorax carbo</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i> <i>Phoenicopterus roseus</i> <i>Platalea leucorodia</i>

		<i>Plegadis falcinellus</i> <i>Podiceps nigricollis</i> <i>Puffinus yelkouan</i> <i>Recurvirostra avosetta</i> <i>Sterna albifrons</i> <i>Tachybaptus ruficollis</i> <i>Tadorna ferruginea</i> <i>Tadorna tadorna</i> <i>Vanellus spinosus</i>
GR1130011	KOILADA FILIOURI	<i>Aegypius monachus</i> <i>Aquila chrysaetos</i> <i>Circaetus gallicus</i> <i>Dendrocopos medius</i> <i>Dendrocopos syriacus</i> <i>Emberiza hortulana</i> <i>Ficedula semitorquata</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Lanius collurio</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR1130012	KOILADA KOMPSATOU	<i>Dendrocopos syriacus</i> <i>Emberiza hortulana</i> <i>Ficedula semitorquata</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i>
GR1140008	KENTRIKI RODOPI KAI KOILADA NESTOU	<i>Bonasa bonasia</i> <i>Dendrocopos leucotos</i> <i>Dendrocopos medius</i> <i>Dendrocopos syriacus</i> <i>Dryocopus martius</i> <i>Picoides tridactylus</i> <i>Picus canus</i> <i>Sylvia nisoria</i> <i>Tetrao urogallus</i>
GR1140009	OROS FALAKRO	<i>Alectoris graeca</i> <i>Buteo rufinus</i> <i>Coracias garrulus</i> <i>Falco cherrug</i>
GR1150001	DELTA NESTOU KAI LIMNOTHALASSES KERAMOTIS KAI NISOS THASOPOULA	<i>Anser erythropus</i> <i>Aquila clanga</i> <i>Aythya nyroca</i> <i>Burhinus oediconemus</i> <i>Calandrella brachydactyla</i> <i>Casmerodius albus</i> <i>Ciconia ciconia</i> <i>Cygnus olor</i> <i>Dendrocopos syriacus</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Glareola pratincola</i>

		<i>Ixobrychus minutus</i> <i>Lanius minor</i> <i>Larus melanocephalus</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Pelecanus crispus</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i> <i>Phalacrocorax carbo</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i> <i>Puffinus yelkouan</i> <i>Sterna albifrons</i> <i>Vanellus spinosus</i>
GR1150011	OROS PANGAIO KAI NOTIES YPOREIES TOU	<i>Buteo rufinus</i> <i>Coracias garrulus</i> <i>Ficedula semitorquata</i> <i>Hippolais olivetorum</i>
GR1150012	THASOS (OROS YPSARIO KAI PARAKTIA ZONI) KAI NISIDES KOINYRA, XIRONISI	<i>Buteo rufinus</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i>
GR1220005	LIMNOTHALASSA ANGELOCHORIOU	<i>Charadrius alexandrinus</i> <i>Larus melanocephalus</i> <i>Numenius tenuirostris</i>
GR1220009	LIMNES KORONEIAS - VOLVIS, STENA RENTINAS KAI EVRYTERI PERIOCHI	<i>Anas clypeata</i> <i>Aquila pomarina</i> <i>Aythya nyroca</i> <i>Buteo rufinus</i> <i>Ciconia ciconia</i> <i>Ciconia nigra</i> <i>Coracias garrulus</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Haliaeetus albicilla</i> <i>Hieraaetus pennatus</i> <i>Oxyura leucocephala</i> <i>Pelecanus crispus</i> <i>Pelecanus onocrotalus</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i> <i>Phoenicopterus roseus</i> <i>Podiceps cristatus</i>
GR1220010	DELTA AXIOU - LOUDIA - ALIAKMONA - ALYKI KITROUS	<i>Ardeola ralloides</i> <i>Calandrella brachydactyla</i> <i>Charadrius alexandrinus</i> <i>Egretta garzetta</i> <i>Glareola pratincola</i> <i>Haematopus ostralegus</i> <i>Himantopus himantopus</i>

		<i>Ixobrychus minutus</i> <i>Larus genei</i> <i>Larus melanocephalus</i> <i>Limosa limosa</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Nycticorax nycticorax</i> <i>Pelecanus crispus</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i> <i>Platalea leucorodia</i> <i>Recurvirostra avosetta</i> <i>Sterna albifrons</i> <i>Sterna nilotica</i> <i>Tadorna tadorna</i>
GR1220011	LIMNOTHALASSA EPANOMIS	<i>Glareola pratincola</i> <i>Phalacrocorax carbo</i>
GR1230003	LIMNI DOIRANI	<i>Pelecanus crispus</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i>
GR1230004	LIMNI PIKROLIMNI - XILOKERATEA	<i>Falco naumanni</i>
GR1230005	PERIOCHI ELOUS ARTZAN	<i>Buteo rufinus</i> <i>Chlidonias hybrida</i>
GR1230006	PERIOCHI ANTHOFYTOU	<i>Falco naumanni</i>
GR1240006	LIMNI KAI FRAGMA AGRA	<i>Chlidonias hybrida</i>
GR1240007	ORI TZENA KAI PINOVO	<i>Buteo rufinus</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR1240008	OROS VORAS	<i>Buteo rufinus</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR1240009	OROS PAIKO, STENA APSALOU KAI MOGLENITSAS	<i>Buteo rufinus</i> <i>Falco biarmicus</i>
GR1250001	OROS OLYMPOS	<i>Gypaetus barbatus</i>
GR1260002	EKVOLES POTAMOU STRYMONA	<i>Pelecanus crispus</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i>
GR1260008	TECHNITI LIMNI KERKINIS - OROS KROUSIA	<i>Anas crecca</i> <i>Anas platyrhynchos</i> <i>Anser anser</i> <i>Anser erythropus</i> <i>Aquila clanga</i> <i>Ardeola ralloides</i> <i>Aythya ferina</i> <i>Aythya nyroca</i> <i>Casmerodius albus</i> <i>Chlidonias hybrida</i> <i>Chlidonias niger</i> <i>Ciconia ciconia</i> <i>Egretta garzetta</i> <i>Haliaeetus albicilla</i> <i>Hieraaetus pennatus</i>

		<i>Nycticorax nycticorax</i> <i>Oxyura leucocephala</i> <i>Pelecanus crispus</i> <i>Pelecanus onocrotalus</i> <i>Phalacrocorax carbo</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i> <i>Platalea leucorodia</i> <i>Plegadis falcinellus</i> <i>Recurvirostra avosetta</i> <i>Tadorna tadorna</i>
GR1260009	KOILADA TIMIOU PRODROMOU-MENOIKION	<i>Buteo rufinus</i> <i>Dendrocopos syriacus</i>
GR1260010	OROS BELES	<i>Aquila pomarina</i>
GR1270004	LIMNOTHALASSA AGIOU MAMA	<i>Glareola pratincola</i> <i>Himantopus himantopus</i> <i>Numenius tenuirostris</i>
GR1270012	OROS CHOLOMONTAS	<i>Milvus migrans</i>
GR1270013	YGROTOPOI NEAS FOKAIAS	<i>Himantopus himantopus</i>
GR1270014	CHERSONISOS SITHONIAS	<i>Falco biarmicus</i> <i>Motacilla flava</i>
GR1310002	VALIA KALNTA KAI TECHNITI LIMNI AOOU	<i>Dryocopus martius</i>
GR1310004	ORI ORLIAKAS KAI TSOURGIAKAS	<i>Ciconia nigra</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR1320002	KORYFES OROUS GRAMMOS	<i>Anthus campestris</i> <i>Aquila chrysaetos</i>
GR1320003	LIMNI ORESTIAS (KASTORIAS)	<i>Ardeola ralloides</i> <i>Aythya nyroca</i> <i>Mergus merganser</i> <i>Pelecanus crispus</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i>
GR1330002	ORI VOREIOU VOURINOY KAI MELLIA	<i>Aquila heliaca</i> <i>Falco biarmicus</i>
GR1340001	ETHNIKOS DRYMOS PRESPON	<i>Ardeola ralloides</i> <i>Aythya fuligula</i> <i>Pelecanus crispus</i> <i>Pelecanus onocrotalus</i> <i>Phalacrocorax carbo</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i>
GR1340003	ORI VARNOUNTA	<i>Aquila chrysaetos</i>
GR1340007	LIMNI PETRON	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>
GR1340008	LIMNES CHEIMADITIDA KAI ZAZARI	<i>Anas crecca</i> <i>Anas platyrhynchos</i> <i>Ardea purpurea</i> <i>Aythya ferina</i> <i>Aythya nyroca</i> <i>Circus aeruginosus</i> <i>Circus pygargus</i>

		<i>Ixobrychus minutus</i>
GR1420005	AISTHITIKO DASOS KOILADAS TEMPON	<i>Emberiza hortulana</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Ficedula semitorquata</i> <i>Gyps fulvus</i>
GR1420006	OROS MAVROVOUNI	<i>Aquila pomarina</i> <i>Buteo rufinus</i> <i>Circaetus gallicus</i> <i>Dendrocopos medius</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Ficedula semitorquata</i> <i>Hippolais olivetorum</i> <i>Lanius collurio</i> <i>Lanius nubicus</i>
GR1420007	OROS OSSA	<i>Emberiza hortulana</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Ficedula semitorquata</i> <i>Gyps fulvus</i>
GR1420008	KATO OLYMPOS, OROS GODAMANI KAI KOILADA RODIAS	<i>Emberiza hortulana</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Ficedula semitorquata</i> <i>Gyps fulvus</i>
GR1420009	STENA KALAMAKIOU KAI ORI ZARKOU	<i>Falco biarmicus</i>
GR1420011	PERIOCHI THESSALIKOU KAMPOU	<i>Buteo rufinus</i> <i>Falco naumanni</i>
GR1420012	PERIOCHI FARSALON	<i>Falco naumanni</i>
GR1420013	PERIOCHI TYRNAVOU	<i>Buteo rufinus</i> <i>Falco naumanni</i>
GR1420014	PERIOCHI ELASSONAS	<i>Falco naumanni</i>
GR1420015	DELTA PINEIOU	<i>Alcedo atthis</i> <i>Coracias garrulus</i>
GR1430005	NISIA KYRA PANAGIA, PIPERI, PSATHOURA KAI GYRO NISIDES AGIOS GEORGIOS, NISOI ADELFOI, LECHOUSA, GAIDOURONISIA	<i>Calonectris diomedea</i> <i>Falco eleonora</i> <i>Larus audouinii</i> <i>Puffinus yelkouan</i>
GR1430006	OROS OTHRYS, VOUNA GKOURAS KAI FARANGI PALAIOKERASIAS	<i>Falco biarmicus</i>
GR1430007	PERIOCHI TAMIEFTIRON PROIN LIMNIS KARLAS	<i>Anas clypeata</i> <i>Ardeola ralloides</i>

		<i>Aythya nyroca</i> <i>Buteo rufinus</i> <i>Casmerodius albus</i> <i>Ciconia nigra</i> <i>Egretta garzetta</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Glareola pratincola</i> <i>Himantopus himantopus</i> <i>Nycticorax nycticorax</i> <i>Plegadis falcinellus</i>
GR1430008	OROS PILIO	<i>Falco biarmicus</i> <i>Ficedula semitorquata</i> <i>Hieraaetus fasciatus</i>
GR1440005	ANTICHASIA ORI KAI METEORA	<i>Aquila pomarina</i> <i>Buteo rufinus</i> <i>Coracias garrulus</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Lanius collurio</i> <i>Milvus migrans</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR1440006	KORYFES OROUS KOZIACA	<i>Falco biarmicus</i>
GR2110004	AMVRAKIKOS KOLPOS, LIMNOTHALASSA KATAFOURKO KAI KORAKONISIA	<i>Anas acuta</i> <i>Anas clypeata</i> <i>Anas crecca</i> <i>Anas penelope</i> <i>Aquila clanga</i> <i>Ardeola ralloides</i> <i>Aythya ferina</i> <i>Aythya nyroca</i> <i>Burhinus oediconemus</i> <i>Calandrella brachydactyla</i> <i>Calidris ferruginea</i> <i>Calidris minuta</i> <i>Casmerodius albus</i> <i>Charadrius alexandrinus</i> <i>Chlidonias hybrida</i> <i>Ciconia ciconia</i> <i>Egretta garzetta</i> <i>Fulica atra</i> <i>Glareola pratincola</i> <i>Haematopus ostralegus</i> <i>Himantopus himantopus</i> <i>Ixobrychus minutus</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Nycticorax nycticorax</i>

		<i>Pelecanus crispus</i> <i>Phalacrocorax carbo</i> <i>Platalea leucorodia</i> <i>Plegadis falcinellus</i> <i>Podiceps nigricollis</i> <i>Sterna albifrons</i> <i>Sterna nilotica</i> <i>Sterna sandvicensis</i> <i>Tringa totanus</i>
GR2110006	KOILADA ACHELOOU KAI ORI VALTOU	<i>Dendrocopos leucotos</i> <i>Dryocopus martius</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Hieraaetus pennatus</i>
GR2120005	YGROTOPOS EKVOLON KALAMA KAI NISOS PRASOUDI	<i>Aquila clanga</i> <i>Calandrella brachydactyla</i> <i>Casmerodius albus</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Pelecanus crispus</i> <i>Phalacrocorax carbo</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i> <i>Plegadis falcinellus</i> <i>Sterna albifrons</i>
GR2120006	ELI KALODIKI, MARGARITI, KARTERI KAI LIMNI PRONTANI	<i>Aythya nyroca</i>
GR2120007	STENA PARAKALAMOU	<i>Falco naumanni</i>
GR2120008	ORI PARAMYTHIAS, STENA KALAMA KAI STENA ACHERONTA	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Hieraaetus fasciatus</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR2120009	ORI TSAMANTA, FILIATON, FARMAKOVOUNI, MEGALI RACHI	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Neophron percnopterus</i> <i>Pyrrhonorax pyrrhonorax</i>
GR2130002	KORYFES OROUS SMOLIKAS	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Circaetus gallicus</i> <i>Neophron percnopterus</i> <i>Pyrrhonorax pyrrhonorax</i>
GR2130005	LIMNI IOANNINON	<i>Falco naumanni</i> <i>Phalacrocorax carbo</i>
GR2130007	OROS LAKMOS (PERISTERI)	<i>Gyps fulvus</i>
GR2130009	OROS TYMFI (GKAMILA)	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Circaetus gallicus</i> <i>Neophron percnopterus</i> <i>Pyrrhonorax pyrrhonorax</i>

GR2130010	OROS DOUSKON, ORAIOKASTRO, DASOS MEROPIS, KOILADA GORMOU, LIMNI DELVINAIOU	<i>Accipiter brevipes</i> <i>Dendrocopos medius</i> <i>Hieraaetus pennatus</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR2130011	KENTRIKO ZAGORI KAI ANATOLIKO TMIMA OROUS MITSIKELI	<i>Circaetus gallicus</i> <i>Neophron percnopterus</i>
GR2130012	EVRYTERI PERIOCHI POLIS IOANNINON	<i>Falco naumanni</i>
GR2130013	EVRYTERI PERIOCHI ATHAMANIKON OREON	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Circaetus gallicus</i> <i>Falco peregrinus</i> <i>Ficedula semitorquata</i> <i>Gyps fulvus</i>
GR2210001	DYTIKES KAI VOREIOANATOLIKES AKTES ZAKYNTHOU	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>
GR2210004	NISIDES STAMFANI KAI ARPYIA (STROFADES)	<i>Calonectris diomedea</i>
GR2220006	KEFALONIA: AINOS, AGIA DYNATI KAI KALON OROS	<i>Falco biarmicus</i>
GR2230001	LIMNOTHALASSA ANTINIOTI (KERKYRA)	<i>Casmerodius albus</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Phalacrocorax carbo</i>
GR2230003	ALYKI LEFKIMMIS (KERKYRA)	<i>Casmerodius albus</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Phalacrocorax carbo</i>
GR2230007	LIMNOTHALASSA KORISSION (KERKYRA) KAI NISOS LAGOUDIA	<i>Casmerodius albus</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Phalacrocorax carbo</i>
GR2230008	DIAPONTIA NISIA (OTHONOI, EREIKOUSA, MATHRAKI KAI VRACHONISIDES)	<i>Calonectris diomedea</i> <i>Falco peregrinus</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i>
GR2240001	LIMNOTHALASSES STENON LEFKADAS (PALIONIS - AVLIMON) KAI ALYKES LEFKADAS	<i>Casmerodius albus</i> <i>Larus genei</i>

		<i>Pelecanus crispus</i>
GR2310011	OROS TSEREKAS (AKARNANIKA)	<i>Circaetus gallicus</i> <i>Dendrocopos medius</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Hieraaetus fasciatus</i>
GR2310013	LIMNI LYSIMACHEIA	<i>Aythya nyroca</i>
GR2310014	LIMNI VOULKARIA	<i>Casmerodius albus</i> <i>Pelecanus crispus</i>
GR2310015	DELTA ACHELOOU, LIMNOTHALASSA MESOLONGIOU - AITOLIKOU KAI EKVOLES EVINOU, NISOI ECHINADES, NISOS PETALAS, DYTIKOS ARAKYNTHOS KAI STENA KLEISOURAS	<i>Anas penelope</i> <i>Aythya ferina</i> <i>Burhinus oediconemus</i> <i>Calandrella brachydactyla</i> <i>Charadrius alexandrinus</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Glareola pratincola</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Haematopus ostralegus</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Phalacrocorax carbo</i> <i>Plegadis falcinellus</i> <i>Recurvirostra avosetta</i> <i>Sterna albifrons</i> <i>Sterna caspia</i> <i>Sterna nilotica</i>
GR2310016	LIMNI AMVRAKIA	<i>Ardeola ralloides</i> <i>Egretta garzetta</i> <i>Nycticorax nycticorax</i> <i>Phalacrocorax pygmeus</i> <i>Podiceps cristatus</i>
GR2320006	ALYKI AIGIOU	<i>Sterna nilotica</i>
GR2320010	ORI BARMPAS, KLOKOS, FARANGI SELINOUNTA	<i>Bubo bubo</i> <i>Dendrocopos leucotos</i> <i>Falco biarmicus</i>
GR2320011	YGROTOPOI KALOGRIAS-LAMIAS KAI DASOS STROFYLIAS	<i>Ardea purpurea</i> <i>Aythya nyroca</i> <i>Calidris minuta</i>

		<i>Charadrius alexandrinus</i> <i>Egretta garzetta</i> <i>Falco vespertinus</i> <i>Glareola pratincola</i> <i>Himantopus himantopus</i> <i>Hippolais olivetorum</i> <i>Ixobrychus minutus</i> <i>Limosa limosa</i> <i>Plegadis falcinellus</i> <i>Sterna nilotica</i> <i>Tringa erythropus</i> <i>Tringa stagnatilis</i>
GR2320012	OROS ERYMANTHOS	<i>Aquila chrysaetos</i>
GR2320013	OROS CHELMOS (AROANIA) - FARANGI VOURAIKOU KAI PERIOCHI KALAVRYTON	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Bubo bubo</i>
GR2330002	OROPEDIO FOLOIS	<i>Dendrocopos medius</i> <i>Emberiza caesia</i>
GR2330009	LIMNOTHALASSA KOTYCHI - ALYKI LECHAINON	<i>Casmerodius albus</i> <i>Egretta garzetta</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Plegadis falcinellus</i>
GR2410002	OROS PARNASSOS	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Falco peregrinus</i> <i>Gypaetus barbatus</i> <i>Sylvia rueppelli</i>
GR2420006	SKYROS: OROS KOCHYLAS	<i>Emberiza caesia</i> <i>Emberiza cineracea</i> <i>Falco eleonora</i>
GR2420007	MEGALO KAI MIKRO LIVARI - DELTA XERIA	<i>Cygnus olor</i>
GR2420008	LIMNI DYSTOS	<i>Aythya nyroca</i>
GR2420009	NISIDES SKYROU	<i>Larus audouinii</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i>
GR2420010	OROS KANTILI	<i>Emberiza caesia</i>
GR2420011	ORI KENTRIKIS EVVOIAS, PARAKTIA ZONI KAI NISIDES	<i>Emberiza caesia</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Hydrobates pelagicus</i>
GR2420012	OROS OCHI, PARAKTIA ZONI KAI NISIDES	<i>Bubo bubo</i> <i>Emberiza caesia</i>

		<i>Hieraaetus fasciatus</i> <i>Larus audouinii</i> <i>Puffinus yelkouan</i>
GR2430002	ORI AGRAFA	<i>Circaetus gallicus</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Pyrhcorax pyrrhcorax</i>
GR2440005	KATO ROUS KAI EKVOLES SPERCHEIOU POTAMOU	<i>Alcedo atthis</i> <i>Ardea purpurea</i> <i>Casmerodius albus</i> <i>Ciconia ciconia</i> <i>Glareola pratincola</i> <i>Ixobrychus minutus</i> <i>Sterna albifrons</i> <i>Sterna hirundo</i>
GR2440007	ETHNIKOS DRYMOS OITIS - KOILADA ASOPOU	<i>Emberiza hortulana</i>
GR2450007	KORYFES OROUS GKIONA, CHARADRA REKA, LAZOREMA KAI VATHIA LAKKA	<i>Gypaetus barbatus</i> <i>Pyrhcorax pyrrhcorax</i>
GR2450008	OROS VARDOUSIA	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Emberiza hortulana</i>
GR2450009	EVRYTERI PERIOCHI GALAXEIDIOU	<i>Alectoris graeca</i> <i>Emberiza caesia</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Sylvia rueppelli</i>
GR2510004	ORI ARTEMISIO KAI LYRKEIO	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Bubo bubo</i>
GR2530002	LIMNI STYMFALIA	<i>Aythya nyroca</i> <i>Ixobrychus minutus</i>
GR2530006	OROS ZIREIA (KYLINI)	<i>Alectoris graeca</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Lanius collurio</i>
GR2540006	YGROTOPOI EKVOLON EVROTA	<i>Plegadis falcinellus</i>
GR2540007	ORI ANATOLIKIS LAKONIAS	<i>Circaetus gallicus</i> <i>Emberiza caesia</i> <i>Hieraaetus fasciatus</i> <i>Hippolais olivetorum</i> <i>Sylvia rueppelli</i>
GR2540008	NOTIA MANI	<i>Buteo rufinus</i> <i>Circaetus gallicus</i> <i>Emberiza caesia</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Hieraaetus fasciatus</i> <i>Hippolais olivetorum</i>

		<i>Sylvia rueppelli</i>
GR2550008	LIMNOTHALASSA GIALOVAS KAI NISOS SFAKTIRIA	<i>Casmerodius albus</i> <i>Egretta garzetta</i> <i>Glareola pratincola</i> <i>Phalacrocorax carbo</i> <i>Plegadis falcinellus</i> <i>Sterna nilotica</i> <i>Tringa glareola</i> <i>Tringa stagnatilis</i>
GR2550009	OROS TAYGETOS - LAGKADA TRYPIS	<i>Falco naumanni</i> <i>Hieraaetus fasciatus</i> <i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>
GR3000001	OROS PARNITHA	<i>Emberiza caesia</i>
GR3000011	NISIDES MYRTOOU PELAGOUS: FALKONERA, VELOPOULA, ANANES	<i>Falco eleonora</i>
GR3000012	NISOS ANTIKYTHIRA KAI NISIDES PRASONISI, LAGOUVARDOS, PLAKOULITHRA KAI NISIDES THYMONIES	<i>Falco eleonora</i>
GR3000013	KYTHIRA KAI GYRO NISIDES: PRASONISI, DRAGONERA, ANTIDRAGONERA, AVGO, KAPELLO, KOUFO KAI FIDONISI	<i>Aythya nyroca</i> <i>Calonectris diomedea</i> <i>Emberiza caesia</i> <i>Falco eleonora</i> <i>Falco peregrinus</i> <i>Larus audouinii</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i> <i>Puffinus yelkouan</i>
GR3000014	PERIOCHI LEGRENON - NISIDA PATROKLOU	<i>Emberiza caesia</i>
GR3000015	OROS YMITTOS	<i>Buteo rufinus</i> <i>Sylvia rueppelli</i>
GR3000016	YGROTOPOS SCHINIA	<i>Aythya nyroca</i>
GR4110006	LIMNOS: LIMNES CHORTAROLIMNI KAI ALYKI, KOLPOS MOUDROU, ELOS DIAPORI KAI CHERSONISOS FAKOS	<i>Branta ruficollis</i> <i>Burhinus oedicephalus</i> <i>Buteo rufinus</i>

		<i>Charadrius alexandrinus</i> <i>Circus aeruginosus</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Himantopus himantopus</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i> <i>Phoenicopterus roseus</i> <i>Plegadis falcinellus</i> <i>Recurvirostra avosetta</i> <i>Sterna hirundo</i> <i>Tadorna ferruginea</i>
GR4110007	LESVOS: PARAKTIOI YGROTOPOI KOLPOU KALLONIS	<i>Calidris minuta</i> <i>Charadrius alexandrinus</i> <i>Falco vespertinus</i> <i>Himantopus himantopus</i> <i>Larus melanocephalus</i> <i>Limosa limosa</i> <i>Phoenicopterus roseus</i> <i>Plegadis falcinellus</i> <i>Recurvirostra avosetta</i> <i>Sterna albifrons</i> <i>Sterna hirundo</i> <i>Tadorna ferruginea</i>
GR4110008	NISIDES KAI VRACHONISIDES LIMNOU: NISOS SERGITSI KAI NISIDES DIAVATES, KOMPIO, KASTRIA, TIGANI, KARKALAS, PRASONISI	<i>Falco eleonora</i> <i>Larus audouinii</i>
GR4110009	NISIDES LESVOU (SYMPLEGMA TOMARONISION, KYDONAS, AGIOS GEORGIOS, GLARONISI, KLP)	<i>Larus audouinii</i>
GR4110010	NOTIODYTIKI CHERSONISOS, APOLITHOMENO DASOS LESVOU	<i>Buteo rufinus</i> <i>Ciconia nigra</i> <i>Circaetus gallicus</i> <i>Dendrocopos medius</i> <i>Emberiza caesia</i> <i>Emberiza cineracea</i> <i>Falco biarmicus</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Puffinus yelkouan</i> <i>Tadorna ferruginea</i>
GR4110011	OROS OLYMPOS LESVOU	<i>Ciconia nigra</i> <i>Circaetus gallicus</i>

		<i>Sitta krueperi</i>
GR4110012	VOREIA LESVOS	<i>Buteo rufinus</i> <i>Emberiza caesia</i> <i>Emberiza cineracea</i> <i>Sylvia rueppelli</i> <i>Tadorna ferruginea</i>
GR4110013	LESVOS: KOLPOS GERAS, ELI NTIPI KAI CHARAMIDA	<i>Acrocephalus melanopogon</i>
GR4110014	NISOS AGIOS EFSTRATIOS KAI THALASSIA ZONI	<i>Falco eleonora</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i>
GR4120005	NISOS IKARIA (NOTIODYTIKO TMIMA)	<i>Emberiza cineracea</i>
GR4120006	NISOS FOURNOI KAI NISIDES THYMAINA, ALATSONISI, THYMAINAKI, STRONGYLO, PLAKA, MAKRONISI, MIKROS KAI MEGALOS ANTHROPOFAGOS, AGIOS MINAS	<i>Calonectris diomedea</i> <i>Falco eleonora</i> <i>Falco naumanni</i> <i>Larus audouinii</i> <i>Puffinus yelkouan</i>
GR4120007	SAMOS: ALYKI PSILIS AMMOU	<i>Tadorna ferruginea</i>
GR4120008	SAMOS: OROS KERKIS	<i>Buteo rufinus</i> <i>Sylvia rueppelli</i>
GR4130002	NISIA ANTIPSARA KAI NISIDES DASKALIO, MASTROGIORGI, PRASONISI, KATO NISI, MESIAKO, KOUTSOULIA	<i>Calonectris diomedea</i> <i>Falco eleonora</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i> <i>Puffinus yelkouan</i>
GR4130003	VOREIA CHIOS	<i>Buteo rufinus</i> <i>Emberiza caesia</i> <i>Emberiza cineracea</i> <i>Falco biarmicus</i>
GR4130004	NISIDA VENETIKO	<i>Falco eleonora</i>
GR4210003	VOREIA KARPATOS KAI SARIA KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	<i>Hieraaetus fasciatus</i>
GR4210014	NISIDES PATMOU: PETROKARAVO, ANYDROS	<i>Falco eleonora</i>
GR4210015	NISOS AGATHONISIOU KAI NISIDES: PITTA, KATSAGANI, NERONISI,	<i>Falco eleonora</i>

	STRONGYLI	<p><i>Larus audouinii</i></p> <p><i>Phalacrocorax aristotelis</i> <i>Puffinus yelkouan</i></p>
GR4210016	NISOS LEIPSOI (DYTIKO TMIMA) KAI NISIDES: FRAGKOS, MAKRONISI, PILAFI, KAPARI, KALAPODIA, MEGALO ASPRONISI, MAKRY ASPRONISI, KOULOURA, NOTIA ASPRA, SARA KINA, PIATO, PSOMOS, STAVRI, LIRA, ARETHOUSA, MANOLI	<p><i>Falco eleonora e</i> <i>Larus audouinii</i></p> <p><i>Phalacrocorax aristotelis</i> <i>Puffinus yelkouan</i></p>
GR4210017	VOREIODYTIKO TMIMA ARKION KAI NISIDES: AGRELOUSA, STRONGYLI, SPALATHI, SMINERO, TSOUKA, TSOUKAKI, PSATHONISI, KALOVOLOS, MAKRONISI, AVAPTISTOS, KOMAROS	<p><i>Falco eleonora e</i> <i>Larus audouinii</i></p> <p><i>Phalacrocorax aristotelis</i> <i>Puffinus yelkouan</i></p>
GR4210018	NISIDES LEROU: PIGANOUSA, MEGALO GLARONISI, MIKRO GLARONISI, LERIKO	<p><i>Falco eleonora e</i> <i>Falco naumanni</i></p> <p><i>Falco peregrinus</i> <i>Larus audouinii</i></p>
GR4210019	NISIDES KALYMNOU: EPANO, NERA, SARI, TELENDOS	<p><i>Falco eleonora e</i> <i>Falco naumanni</i></p> <p><i>Falco peregrinus</i> <i>Larus audouinii</i></p>
GR4210020	NISOI KINAROS KAI LEVITHA KAI NISIDES LIADIA, PLAKA, GLAROS,	<p><i>Falco eleonora e</i></p>

	MAVRA	<i>Larus audouinii</i>
GR4210021	ANATOLIKO TMIMA ASTYPALAIAS KAI NISIDES KOUNOUPOI, FTENO, CHONDROPOULO, KOUTSOMYTIS, MONI, AGIA KYRIAKI, TIGANI, CHONDRI, LIGNO, FOKIONISIA, KATSAGRELI, PONTIKOUSSA, OFIDOUSSA, KTENIA	<i>Falco eleonora</i> <i>Larus audouinii</i> <i>Puffinus yelkouan</i>
GR4210022	NISOS SYRNA KAI NISIDES MEGALOS ADELFOΣ, MIKROS ADELFOΣ, KATSIKAS, MESONISI, PLAKIDA, STEFANIA, NAVAGIO	<i>Calonectris diomedea</i> <i>Falco eleonora</i> <i>Puffinus yelkouan</i>
GR4210023	NISIDES KARPATHIOU PELAGOUS: MEGALO SOFRANO, SOCHAS, MIKRO SOFRANO, AVGO, DIVOUNIA, CHAMILI, ASTAKIDONISIA	<i>Falco eleonora</i>
GR4210024	NISOS TILOS KAI NISIDES: ANTITILOS, PELEKOUSA, GAIDOURONISI, GIAKOU MIS, AGIOS ANDREAS, PRASOUDA, NISI	<i>Falco eleonora</i> <i>Larus audouinii</i>
GR4210025	ANATOLIKO TMIMA NISOU SYMIS KAI NISIDES KOULOUNDROS, SESKLI, TROUPETO, MARMARAS, KARAVALONISI, MEGALONISI, GIALESINO, OXEIA, CHONDROS, PLATY, NIMOS	<i>Larus audouinii</i>
GR4210026	NISOS CHALKI KAI NISIDES: KOLOFONA, PANO PRASOUDA, TRAGOUSA, STRONGYLI, AGIOS THEODOROS, MAELONISI, ALIMIA, KREVVATI, NISAKI	<i>Larus audouinii</i>

		<i>Sylvia rueppelli</i>
GR4210027	KOS: LIMNI PSALIDI - ALYKI	<i>Falco naumanni</i> <i>Numenius tenuirostris</i> <i>Tadorna ferruginea</i>
GR4210028	NISOS KASOS KAI SYMPLEGMA KASONISION	<i>Falco eleonora</i> <i>Larus audouinii</i>
GR4210029	ANATOLIKI RODOS: PROFITIS ILIAS - EPTA PIGES - EKVOLI LOUTANI - KATERGO, REMA GADOURA - CHERSONISOS LINDOU - NISIDES PENTANISA KAI TETRAPOLIS, LOFOS PSALIDI	<i>Buteo rufinus</i> <i>Emberiza caesia</i>
		<i>Falco biarmicus</i>
GR4210030	DYTIKI RODOS: ORI ATTAVYROS & AKRAMYTIS, TECHNITI LIMNI APOLAKKIAS KAI NISIDES GEORGIΟΥ, STRONGYLI, CHTENIES & KARAVOLAS	<i>Buteo rufinus</i> <i>Emberiza caesia</i>
		<i>Falco biarmicus</i>
GR4210031	NOTIO AKRO RODOU, PRASONISI, YGROTOPOS LIVADI KATTAVIAS	<i>Buteo rufinus</i> <i>Emberiza caesia</i>
GR4210032	NISOS NISYROS KAI NISIDES	<i>Buteo rufinus</i> <i>Coracias garrulus</i> <i>Emberiza caesia</i> <i>Sylvia rueppelli</i>
GR4220004	FOLEGANDROS ANATOLIKI MECHRI DYTIKI SIKINO KAI THALASSIA ZONI	<i>Emberiza caesia</i> <i>Falco peregrinus</i> <i>Puffinus yelkouan</i>
GR4220021	NISOS IRAKLEIA, NISOI MAKARES,	<i>Falco eleonora</i>

	MIKROS KAI MEGALOS AVELAS, NISIDA VENETIKO IRAKLEIAS	<i>Puffinus yelkouan</i>
GR4220022	NISOI CHRISTIANA	<i>Falco eleonora</i>
GR4220023	ANAFI: ANATOLIKO KAI VOREIO TMIMA KAI GYRO NISIDES	<i>Falco eleonora</i>
GR4220024	NISOS AMORGOS (VOREIOANATOLIKO TMIMA) KAI NISIDES: PSALIDA, GRAMVOUSSA, NIKOURIA, MIKRO KAI MEGALO VIOKASTRO, KRAMVONISI, PETALIDI	<i>Larus audouinii</i>
GR4220025	NISIDES PAROU KAI NOTIA ANTIPAROS	<i>Falco peregrinus</i> <i>Larus audouinii</i> <i>Larus cachinnans</i>
GR4220026	NAXOS: ORI ANATHEMATISTRA, KORONOS, MAVROVOUNI, ZAS, VIGLATOURI	<i>Emberiza caesia</i>
GR4220027	NISIDES MYKONOU (RINEIA, CHTAPODIA, TRAGONISI)	<i>Falco eleonora</i> <i>Larus audouinii</i>
GR4220028	ANDROS: KENTRIKO KAI NOTIO TMIMA, GYRO NISIDES KAI PARAKTIA THALASSIA ZONI	<i>Falco eleonora</i> <i>Phalacrocorax aristotelis</i>
GR4220029	SERIFOS: PARAKTIA ZONI KAI NISIDES SERIFOPOULA, PIPERI KAI VOUS	<i>Larus audouinii</i>
GR4220030	DYTIKI MILOS, ANTIMILOS, POLYAIGOS KAI NISIDES	<i>Falco eleonora</i>
GR4220031	VOREIOANATOLIKI TINOS KAI NISIDES	<i>Falco eleonora</i>
GR4220032	VOREIA SYROS KAI NISIDES	<i>Buteo rufinus</i>
GR4220033	NISOS GYAROS KAI THALASSIA ZONI	<i>Falco eleonora</i>
GR4310003	NISOS DIA	<i>Falco eleonora</i>
GR4310009	KROUSONAS - VROMONERO IDIS	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Pyrhacorax pyrrhacorax</i>
GR4310010	OROS GIOUCHTAS	<i>Gyps fulvus</i>
GR4310011	KORYFI KOUPA (DYTIKI KRITI)	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Gyps fulvus</i>
GR4310012	EKVOLI GEROPOTAMOU MESARAS	<i>Plegadis falcinellus</i>

GR4310013	ASTEROUSIA ORI (KOFINAS)	<i>Falco biarmicus</i> <i>Gypaetus barbatus</i> <i>Sylvia rueppelli</i>
GR4320009	VOREIOANATOLIKO AKRO KRITIS	<i>Falco eleonora</i> <i>Falco naumanni</i>
GR4320010	LAZAROS KORYFI - MADARA DIKTIS	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Gyps fulvus</i>
GR4320011	DIONYSADES NISOI	<i>Calonectris diomedea</i> <i>Falco eleonora</i> <i>Falco naumanni</i>
GR4320013	FARANGI SELINARI - VRACHASI	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Gyps fulvus</i>
GR4320014	NOTIODYTIKI THRYPTI (KOUFOTO)	<i>Gypaetus barbatus</i>
GR4320016	ORI ZAKROU	<i>Emberiza caesia</i> <i>Falco peregrinus</i>
GR4320017	NISOS KOUFONISI, GYRO NISIDES KAI NISIDES KAVALLOI	<i>Falco eleonora</i>
GR4330006	SOROS - AGKATHI - KEDROS	<i>Gypaetus barbatus</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Hieraaetus fasciatus</i>
GR4330007	KOURTALIOTIKO FARANGI, FARANGI PREVELI	<i>Gypaetus barbatus</i>
GR4330008	PRASSANO FARANGI	<i>Gyps fulvus</i>
GR4330009	OROS PSILOREITIS (NOTIODYTIKO TMIMA)	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Gyps fulvus</i> <i>Pyrhacorax pyrrhacorax</i>
GR4340014	ETHNIKOS DRYMOS SAMARIAS - FARANGI TRYPITIS - PSILAFI - KOUSTOGERAKO	<i>Aquila chrysaetos</i> <i>Falco peregrinus</i> <i>Pyrhacorax pyrrhacorax</i>
GR4340016	METERIZIA AGIOS DIKAIOS - TSOUNARA - VITSILIA LEFKON OREON	<i>Gypaetus barbatus</i>
GR4340017	CHERSONISOS GRAMVOUSSAS KAI NISIDES IMERI KAI AGRIA GRAMVOUSSA, PONTIKONISI	<i>Falco eleonora</i>
GR4340018	NISIDA AGIOI THEODOROI	<i>Falco eleonora</i>
GR4340019	FARANGI KALLIKRATIS - ARGOULIANO FARANGI - OROPEDIO MANIKA	<i>Sylvia rueppelli</i>
GR4340020	LIMNI AGIAS (CHANIA)	<i>Aythya nyroca</i> <i>Egretta garzetta</i>
GR4340021	CHERSONISOS RODOPOU	<i>Falco biarmicus</i>

GR4340022	LIMNI KOURNA KAI EKVOLI ALMYROU	<i>Aythya nyroca</i> <i>Egretta garzetta</i>
GR4340023	NOTIODYTIKI GAVDOS KAI GAVDOPOULA	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>

Παράρτημα II

Προδιαγραφές και Περιεχόμενο Ορνιθολογικών Μελετών

Αντικείμενο των ορνιθολογικών μελετών είναι η ορνιθολογική αξιολόγηση της περιοχής υλοποίησης του έργου ή της δραστηριότητας, η εκτίμηση των ενδεχόμενων επιπτώσεων του εξεταζόμενου έργου – δραστηριότητας στα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ που απαντώνται στην εν λόγω περιοχή καθώς και στα ενδιαυτήματά τους, συμπεριλαμβανομένης και της εκτίμησης από άλλα υφιστάμενα ή υπό σχεδιασμό έργα, ο σχεδιασμός και η πρόταση μέτρων πρόληψης και ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων αυτών και ο καθορισμός των μέτρων παρακολούθησης (monitoring) των ενδεχόμενων επιπτώσεων στο αντικείμενο προστασίας καθώς και της τήρησης των σχετικών περιβαλλοντικών όρων.

Ως περιοχή μελέτης ενός έργου – δραστηριότητας και για τις απαιτήσεις των αναφερομένων στο παρόν Παράρτημα, νοείται η έκταση ή το γήπεδο υλοποίησης του έργου – δραστηριότητας καθώς επίσης περιοχή ακτίνας 500 μ. από τα όρια της εν λόγω έκτασης ή γηπέδου, εκτός αν άλλως ορίζεται από τις διατάξεις της παρούσας.

Οι μελέτες αυτές εκπονούνται από επιστήμονες με αποδεδειγμένη γνώση (βάσει επιστημονικών σπουδών, επιστημονικές δημοσιεύσεις, έρευνα κ.λπ.) και εμπειρία σε θέματα προστασίας – διαχείρισης ορνιθοπανίδας.

Οι Ορνιθολογικές Μελέτες διακρίνονται σε:

(Α) Ορνιθολογική Έκθεση (ΟΕ)

Η μελέτη αυτή αποτελεί μια σύντομη εκδοχή της Προκαταρκτικής Ορνιθολογικής Μελέτης. Πραγματοποιεί μια αρχική, «πρόχειρη» καταγραφή των ειδών χαρακτηρισμού και των ενδιαυτημάτων τους στην περιοχή μελέτης, εκτίμηση των επιπτώσεων του έργου-δραστηριότητας σε αυτά, εξετάζοντας την υφιστάμενη πληροφορία για την ορνιθοπανίδα της περιοχής, καθώς και τα ενδιαυτήματα που υφίστανται.

Αν από την παραπάνω καταγραφή και εκτίμηση, προκύψει ότι είδη και πληθυσμοί των ειδών χαρακτηρισμού καθώς και τα ενδιαυτήματα αυτών ενδέχεται να επηρεαστούν δυσμενώς από το εξεταζόμενο έργο –δραστηριότητα, τότε συντάσσεται ΠΟΜ, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2 (α.1) του άρθρου 4 της παρούσας.

(Β) Προκαταρκτική Ορνιθολογική Μελέτη (ΠΟΜ)

Για την εκπόνηση-σύνταξη της ΠΟΜ απαιτείται συνδυασμός των εξής εργασιών:

I. Ανάλυση υφιστάμενης πληροφορίας για την ορνιθοπανίδα της περιοχής:

Η υφιστάμενη δημοσιευμένη και αδημοσίευτη πληροφορία για την περιοχή μελέτης είτε από βιβλιογραφικές αναφορές είτε από ανθρώπους που έχουν στοιχεία για την ορνιθοπανίδα (π.χ. τοπικούς παρατηρητές ορνιθοπανίδας, ΜΚΟ, ερευνητές) είναι η πρώτη και ευκολότερη πηγή δεδομένων.

II. Αξιολόγηση της πιθανής σύνθεσης της ορνιθοπανίδας της περιοχής, με βάση τα ενδιαυτήματά της:

Τα ενδιαυτήματα της υπό μελέτης περιοχής μπορούν να παράσχουν ικανές ενδείξεις για τα είδη πουλιών που ενδέχεται να απαντώνται εκεί. Η παρουσία συγκεκριμένων τύπων ενδιαυτημάτων, τα οποία αναγνωρίζονται μέσα από χάρτες κάλυψης –χρήσης γης ή χάρτες οικοτόπων, συνδέονται με την πιθανή παρουσία ειδών εξαρτώμενων από τα ενδιαυτήματα αυτά. Η πληροφορία αυτή είναι χρήσιμη προκειμένου να εκτιμηθεί αν⁴³

το προτεινόμενο έργο θα επηρεάσει είδη χαρακτηρισμού.

III. Αναγνωριστική ορνιθολογική έρευνα πεδίου:

Η αναγνωριστική ορνιθολογική έρευνα πεδίου απαιτείται για να σχηματιστεί μια γενική εικόνα της περιοχής όσον αφορά στην τοπογραφία, τους οικοτόπους, τα ενδιαιτήματα και τη χρήση αυτών από τα είδη χαρακτηρισμού, καθώς και για τα είδη χαρακτηρισμού που μπορεί να χρησιμοποιούν την εν λόγω περιοχή μελέτης. Στις πιθανές χρήσεις των ενδιαιτημάτων συγκαταλέγονται δραστηριότητες όπως αναπαραγωγή/φώλιασμα, χρήση ως μεταναστευτικού διαδρόμου ή/και σταθμού, διαχείμαση, διανυκτέρευση/ξεκούραση και τροφοληψία. Ενδείξεις αξιολόγησης χρήσης της περιοχής μελέτης από τα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ, ή ενδείξεις ότι το έργο-δραστηριότητα ενδέχεται να επιφέρει επιπτώσεις σε αυτά ή στα ενδιαιτήματά τους, ενδέχεται να οδηγήσουν στην εκπόνηση Ειδικής Ορνιθολογικής Μελέτης.

Για την αναγνωριστική ορνιθολογική έρευνα πεδίου, απαιτείται συλλογή πρωτογενών δεδομένων για την περιοχή μελέτης σε συνδυασμό με υφιστάμενες πληροφορίες από παλαιότερες ορνιθολογικές έρευνες-μελέτες. Η συλλογή των προαναφερόμενων ορνιθολογικών δεδομένων πραγματοποιείται στο πεδίο μελέτης σύμφωνα με τις διεθνώς παραδεκτές μεθόδους.

Ειδικότερα, γρήγορες μέθοδοι ορνιθολογικής επισκόπησης, όπως η σάρωση της περιοχής με επιλεγμένες διαδρομές (walkover), μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να δώσουν μια ιδέα για το ορνιθολογικό ενδιαφέρον μίας περιοχής. Τέτοιες μέθοδοι έχουν ως σκοπό την γρήγορη καταγραφή της παρουσίας και της δραστηριότητας των πουλιών σε μεγάλες εκτάσεις. Δεν πρέπει όμως να χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατα πιο ολοκληρωμένων μεθόδων καταγραφής ή καταγραφών από εποπτικά σημεία, που εφαρμόζονται σε μια πλήρη Ειδική Ορνιθολογική Μελέτη ή όταν είναι γνωστό εκ των προτέρων ότι στην περιοχή μελέτης απαντώνται σημαντικά είδη.

Η μέθοδος της σάρωσης μίας περιοχής με επιλεγμένες διαδρομές, αν και μοιάζει με τη μέθοδο των δειγματοληπτικών ζωνών (line transects), έχει τη διαφορά ότι με αυτή δεν καταγράφονται μόνο πουλιά αλλά και οτιδήποτε άλλο είναι πιθανό να έχει ορνιθολογικό ενδιαφέρον (δηλ. χαρακτηριστικά γνωρίσματα του τοπίου όπως λίμνες, συστάδες δένδρων, φυτοφράκτες). Επομένως, οι διασχιζόμενες διαδρομές θα πρέπει να σχεδιάζονται προσεκτικά, ώστε να μεγιστοποιείται η κάλυψη της περιοχής μελέτης. Επιπλέον, οι περιοδικές στάσεις για οπτική ή ακουστική ανίχνευση πουλιών, αποτελούν μέρος της μεθόδου. Η μέθοδος θα μπορούσε να συνδυαστεί με τη χρήση συντετηγμένων χρονικά (π.χ. 1 ώρας) σαρώσεων από εποπτικά σημεία (Vantage Point watches).

Αν από την αξιολόγηση του συνόλου των παραπάνω στοιχείων, προκύψει ότι είδη και πληθυσμοί των ειδών χαρακτηρισμού καθώς και τα ενδιαιτήματα αυτών ενδέχεται να επηρεαστούν δυσμενώς από το εξεταζόμενο έργο –δραστηριότητα, τότε συντάσσεται ΕΟΜ, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις παραγράφους 1(β.1) και 1(β.2) του άρθρου 4 της παρούσας.

(Γ) Ειδική Ορνιθολογική Μελέτη (ΕΟΜ)

Η Ειδική Ορνιθολογική Μελέτη (ΕΟΜ) περιλαμβάνει εκτεταμένη ορνιθολογική έρευνα, προ της κατασκευής του έργου, καθώς και λεπτομερές σχέδιο για την παρακολούθηση των πληθυσμών και της κατανομής των ειδών πτηνών μετά την κατασκευή, κατά τη φάση λειτουργίας του έργου, χρησιμοποιώντας την προσέγγιση ΒΑCΙ (Before – After- Control- Impact), καθώς επίσης και έρευνες εστιασμένες στη₄₄

χρήση της περιοχής από τα ευαίσθητα είδη.

Η Ειδική Ορνιθολογική Μελέτη πρέπει να περιλαμβάνει τρεις κύριες ενότητες:

- 1) Ορνιθολογική έρευνα και συμπεράσματα – αποτελέσματα αυτής
- 2) Εκτίμηση επιπτώσεων του έργου ή δραστηριότητας στα είδη χαρακτηρισμού και στα ενδιαιτήματά τους και
- 3) Προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων και μέτρα παρακολούθησης ως ακολούθως:

Ορνιθολογική έρευνα και συμπεράσματα – αποτελέσματα αυτής:

Η ακολουθούμενη μεθοδολογία καθώς και η διάρκεια της έρευνας εξαρτώνται από την τοποθεσία, τα είδη χαρακτηρισμού, τα ενδιαιτήματά τους, την ευαισθησία και σημασία τους από άποψης διατήρησης, καθώς και από το μέγεθος/επιπτώσεις του εξεταζόμενου έργου-δραστηριότητας. Με βάση τα παραπάνω κριτήρια προσδιορίζονται και αναφέρονται στην εκπονούμενη ΕΟΜ, η ακολουθούμενη μεθοδολογία καθώς και η διάρκεια της έρευνας λαμβανομένων υπόψη κατ' ελάχιστον και των ακολούθων:

- Οι έρευνες συστήνεται να υιοθετούν την μέθοδο Πριν-Μετά, Έλεγχος-Επίπτωση (BACI, Before-After Control-Impact)
- Η εκτίμηση πρέπει να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο 12-μηνιαία έρευνα πεδίου προκειμένου να προσδιοριστούν τα δεδομένα αναφοράς για όλα τα είδη χαρακτηρισμού που είναι παρόντα στην περιοχή μελέτης κατά τη διάρκεια ενός ετήσιου κύκλου. Η ετήσια διάρκεια των ορνιθολογικών καταγραφών πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον 40 ημέρες πεδίου, καταγεγραμμένες στις περιόδους του έτους κατά τις οποίες αναμένεται η σοβαρότερη χρήση του χώρου από τα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής μελέτης. Στο πλαίσιο αυτό, εάν η περιοχή διερευνάται για μεταναστευτικά είδη, οι παρατηρήσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον 10-15 ημέρες πεδίου την άνοιξη και το φθινόπωρο για κάλυψη της μετανάστευσης, 7-10 ακόμη ημέρες για επιβεβαίωση της χρήσης του χώρου από αναπαραγόμενα και 5-10 ημέρες για καταγραφή της χρήσης από διαχειμάζοντα είδη. Η έρευνα πεδίου πρέπει να δώσει πληροφορίες για την κατανομή των ειδών χαρακτηρισμού στην περιοχή μελέτης και τις μετακινήσεις τους, καθώς και πληροφορίες για τους πληθυσμούς τους, την ένταση των μετακινήσεων, το ύψος και τον προσανατολισμό των πτήσεων σε διαφορετικές καιρικές συνθήκες. Νυχτερινές καταγραφές, με χρήση εξοπλισμού νυκτερινής όρασης για κοντινές παρατηρήσεις και όταν είναι εφικτό ραντάρ, διεξάγονται όταν σημαντικοί αριθμοί νυχτόβιων ειδών (πτηνών αλλά και νυχτερίδων) είναι πιθανό να επηρεαστούν. Η αρμόδια υπηρεσία είναι δυνατόν, για τα είδη που εμφανίζουν σημαντικές ετήσιες διακυμάνσεις σε αριθμό και κατανομή, μετά την υποβολή της 12-μηνιαίας ΕΟΜ στα πλαίσια της ΜΠΕ να ζητά εκπόνηση της έρευνας για ένα ακόμα έτος. Η συνέχιση της έρευνας δεν κωλύει την εξέταση της ΕΟΜ και την έκδοση της ΕΠΟ. Εάν κατά το επιπλέον έτος υπάρξουν σημαντικά ευρήματα, τροποποιείται κατάλληλα η ΕΠΟ.
- Ο σχεδιασμός της έρευνας θα πρέπει να προβλέπει τη συγκέντρωση επαρκών δεδομένων για στατιστική ανάλυση. Η ένταση της δειγματοληψίας μπορεί να αυξάνει σε περιόδους ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, όπως για παράδειγμα για τα αρπακτικά πτηνά η περίοδος αναπαραγωγής και για τα διερχόμενα παρυδάτια

η μεταναστευτική περίοδος. Πιο μακρόχρονα προγράμματα παρακολούθησης απαιτούνται για την ανίχνευση βαθμιαίων ή συσσωρευτικών μεταβολών, ιδιαίτερα σε είδη που έχουν μεγάλο προσδόκιμο χρόνο ζωής (π.χ. αετοί). Είναι επίσης σημαντικό να μπορούν να διακρίνονται οι βραχυπρόθεσμες από τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, ώστε να προσδιορίζεται επαρκώς η ανάγκη για συνέχιση της παρακολούθησης κατά τη φάση λειτουργίας του έργου για αρκετά χρόνια. Η διάρκεια και η κλίμακα της παρακολούθησης θα εξαρτηθούν από τις περιοδικές αναθεωρήσεις με βάση τους ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους που έχουν τεθεί. Για παράδειγμα, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να απαιτείται συνεχής παρακολούθηση υποκείμενη σε περιοδικές αναθεωρήσεις, με μικρότερη ένταση με την πάροδο των ετών ή με εναλλασσόμενη ένταση μεταξύ ετών.

- Ενώ η ορνιθολογική έρευνα εκτείνεται στην περιοχή μελέτης, ο βαθμός λεπτομέρειας της έρευνας αυτής μπορεί να ποικίλει. Για να εξαλειφθεί το σφάλμα που προκύπτει από τον υποκειμενισμό του παρατηρητή (observer bias), κατά την χαρτογράφηση των διαδρομών πτήσης των πουλιών θα πρέπει να υλοποιείται έρευνα από εποπτικά σημεία (VP survey), σε περιοχή που να υπερκαλύπτει ελαφρώς τον χώρο εγκατάστασης του έργου, λ.χ. κατά 200 μέτρα προς όλες τις κατευθύνσεις. Έξω από το χώρο του έργου, η ανάγκη είναι λιγότερο έντονη και αφορά στο να προσδιοριστούν οι θέσεις φωλιάσματος των ευαίσθητων ειδών, καθώς και οι αριθμοί των πτηνών που ενδέχεται να επηρεαστούν ενώ χρησιμοποιούν ή διέρχονται από το χώρο του έργου.

Εκτίμηση επιπτώσεων του έργου στα είδη χαρακτηρισμού και στα ενδιαυτήματά τους

Από τη στιγμή που θα συλλεχθούν επαρκή δεδομένα, μπορεί να γίνει εκτίμηση της σοβαρότητας των επιπτώσεων που θα δημιουργηθούν από το έργο και να τεκμηριωθεί εάν είναι σημαντικές για τον πληθυσμό των ειδών χαρακτηρισμού και των ενδιαυτημάτων τους.

Η σημασία της επίπτωσης βασίζεται σε διάφορες παραμέτρους, οι πιο ουσιώδεις εκ των οποίων είναι οι εξής:

- Ευαισθησία του χώρου
- Μέγεθος της επίπτωσης, που με τη σειρά του, απαρτίζεται από συνδυασμό παραμέτρων, όπως:
  - είδος της επίπτωσης,
  - έκταση της επίπτωσης,
  - διάρκεια της επίπτωσης,
  - ένταση της επίπτωσης,
  - χρονική συγκυρία της επίπτωσης, και
  - πιθανότητα εκδήλωσης της επίπτωσης.
- Αθροιστικά αποτελέσματα

Τα παραπάνω σημαίνουν ότι ο καθορισμός της σημαντικότητας μιας επίπτωσης δεν είναι προκαθορισμένος και μπορεί να διαφέρει από έργο σε έργο. Ο συνδυασμός πληροφοριών όλων των παραπάνω παραμέτρων θα υποδείξει εάν η επίπτωση του έργου στα είδη χαρακτηρισμού και στα ενδιαυτήματά τους είναι πιθανόν να είναι

«σημαντική».

Παραδείγματα ειδών επιπτώσεων που μπορεί να είναι σημαντικές είναι τα ακόλουθα:

- αλλαγές στη συνεκτικότητα του χώρου (π.χ. δημιουργία ενός εμποδίου μεταξύ δύο τμημάτων της περιοχής ή έμμεση αλλαγή στα φυσικά χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος ή των βιοτόπων του χώρου)
- μείωση της έκτασης των διαθέσιμων ενδιαιτημάτων των πτηνών, εντός ή εκτός του χώρου κατασκευής του έργου
- άμεση ή έμμεση υποβάθμιση της ποιότητας του περιβάλλοντος ή των ενδιαιτημάτων εντός του χώρου του έργου
- συνεχής πρόκληση όχλησης σε είδη και ενδιαιτήματα
- αλλαγές στη δομή της βιοκοινότητας (σύνθεση των ειδών)
- άμεση ή έμμεση ζημία στο μέγεθος, τα χαρακτηριστικά ή την αναπαραγωγική επιτυχία των πληθυσμών πτηνών που βρίσκονται στο χώρο
- αύξηση της ευπάθειας των πληθυσμών πτηνών στις επιπτώσεις άλλων διαταραχών ή με άλλα λόγια μείωση της δυνατότητας προσαρμογής τους σε άλλες εξωτερικές διαταραχές (π.χ. στην κλιματική αλλαγή).

Προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων και μέτρα παρακολούθησης

Μέτρα αντιμετώπισης μπορούν να εφαρμοστούν σε τρεις φάσεις. Στην πρώτη φάση κατά το σχεδιασμό του έργου, τα μέτρα αντιμετώπισης εστιάζουν στη μείωση των πιθανών επιπτώσεων πριν την κατασκευή του (μπορεί να περιλαμβάνουν την απόρριψη μιας θέσης λόγω πολύ σημαντικών μη αναστρέψιμων αρνητικών επιπτώσεων στα είδη χαρακτηρισμού, ή /και τον επανασχεδιασμό του έργου). Η προσεκτική επιλογή της περιοχής εγκατάστασης, μαζί με τον κατάλληλο σχεδιασμό των δρόμων πρόσβασης μπορούν να μειώσουν σημαντικά τις πιθανές επιπτώσεις.

Η δεύτερη φάση είναι κατά το στάδιο της κατασκευής του έργου, όπου ο προσεκτικός σχεδιασμός αποτρέπει την καταστροφή σημαντικών ενδιαιτημάτων και μειώνει την όχληση για τα είδη χαρακτηρισμού, με προγραμματισμό των εργασιών την κατάλληλη περίοδο του έτους και μακριά από ευαίσθητες περιοχές.

Η τρίτη φάση είναι κατά το στάδιο της λειτουργίας του έργου, οπότε μπορεί να προκύψουν μη προβλεπόμενες από τις αρχικές μελέτες καταστάσεις που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με πρόσθετα μέτρα.

Τα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων μπορούν να χωριστούν σε δύο γενικές κατηγορίες:

1. εφαρμογή μέτρων καλής πρακτικής (best practice measures),
2. επιπρόσθετα μέτρα αντιμετώπισης, που εφαρμόζονται κατά περίπτωση και στοχεύουν στο να μειώσουν τις επιπτώσεις ενός συγκεκριμένου έργου.

Στα μέτρα καλής πρακτικής περιλαμβάνονται τα ακόλουθα (σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της RSPB):

1. αποφυγή της εγκατάστασης του έργου εντός σημαντικών προστατευόμενων και ευαίσθητων περιοχών,

2. εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και μεθόδων κατασκευής για την προστασία ευαίσθητων ενδιαιτημάτων,
3. όταν τελειώσει η διαδικασία κατασκευής, οι περιπτοί δρόμοι θα πρέπει να κλείσουν, προκειμένου να περιοριστεί η πρόσβαση στην περιοχή,
4. παροχή λεπτομερούς πληροφόρησης στους εργαζόμενους στην κατασκευή, ειδικά για τις ευαίσθητες θέσεις,
5. εφαρμογή ενός σαφούς και λεπτομερούς προγράμματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης, καθορισμένου μέσα από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, κατά τη φάση λειτουργίας του έργου,
6. συγχρονισμός των εργασιών για την αποφυγή υλοποίησής τους σε ευαίσθητες για τα πτηνά χρονικές περιόδους (π.χ. περίοδος αναπαραγωγής),
7. εφαρμογή μέτρων αναβάθμισης των ενδιαιτημάτων των ειδών που χρησιμοποιούν την περιοχή.

Με προσεκτικό σχεδιασμό και την εφαρμογή των καλών πρακτικών μπορούν να αποφευχθούν σε αρκετές περιπτώσεις οι αρνητικές επιπτώσεις. Όταν όμως, τα παραπάνω μέτρα δεν αποτρέπουν τους κινδύνους αρνητικών επιπτώσεων, τότε θα πρέπει να συντάσσεται ένα σχέδιο αποτροπής ή ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων του συγκεκριμένου έργου στα ενδιαιτήματα της περιοχής κατά τη φάση λειτουργίας του, το οποίο κατά περίπτωση να προβλέπει και δράσεις αποκατάστασης των ενδιαιτημάτων.

Για κάθε προτεινόμενο μέτρο αντιμετώπισης των επιπτώσεων είναι απαραίτητο να εξασφαλίζονται τα εξής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001):

- τεκμηρίωση για τη δυνατότητα υλοποίησής του και από ποιόν,
- τεκμηρίωση του βαθμού αξιοπιστίας όσον αφορά στα αναμενόμενα αποτελέσματα,
- χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του, και
- τεκμηρίωση για τον τρόπο παρακολούθησης, της αποτελεσματικότητας του μέτρου αλλά και της δυνατότητας έγκαιρης αναγνώρισης ενδεχόμενης αποτυχίας του και του τρόπου επανόρθωσης της ενδεχόμενης αποτυχίας.

Όποτε προτείνονται μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών επιπτώσεων, θα πρέπει να μπορεί να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητά τους. Για κάθε μέτρο αντιμετώπισης απαιτείται ο σχεδιασμός του τρόπου παρακολούθησης της αποτελεσματικότητάς του έναντι προκαθορισμένων στόχων καθώς και εκπόνηση εναλλακτικού σχεδιασμού σε περίπτωση αποτυχίας επίτευξης των προκαθορισμένων στόχων.

Εφόσον αποφασιστεί η αδειοδότηση ενός έργου είναι απαραίτητο να εφαρμόζεται ένα προκαθορισμένο πρόγραμμα περιβαλλοντικής παρακολούθησης κατά τη φάση λειτουργίας του για τουλάχιστον 3 χρόνια. Στόχος του προγράμματος πρέπει να είναι ο έλεγχος της ακρίβειας των προβλέψεων της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και να καθοριστεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Επομένως, η περιβαλλοντική παρακολούθηση θα προσδιορίσει ποιες είναι οι πραγματικές επιπτώσεις από την κατασκευή και λειτουργία του έργου. Θα παράσχει ποσοτικά δεδομένα που θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση των επιπτώσεων, συμπεριλαμβανόμενων και των αθροιστικών. Τα αποτελέσματα του προγράμματος παρακολούθησης θα

αποτυπώνονται σε ετήσιες εκθέσεις προς την ΟΕΖΕΠ, που θα τα αξιολογεί και θα συστήνει, σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία για τη Διαχείριση του Φυσικού Περιβάλλοντος και την αρμόδια Δασική υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ, την εφαρμογή τυχόν πρόσθετων μέτρων αντιμετώπισης αρνητικών επιπτώσεων, που δεν είχαν αρχικώς προβλεφθεί.

Όπως και στην ΕΟΜ κατά τη διάρκεια της ΜΠΕ, ο τύπος και το μέγεθος των ερευνών που απαιτούνται για την παρακολούθηση κατά τη φάση λειτουργίας του έργου, εξαρτώνται από πολλές παραμέτρους, όπως η ευαισθησία της περιοχής, η σημαντικότητα των επιπτώσεων καθώς και από κάθε άλλο μη προβλέψιμο παράγοντα μπορεί να προκύψει κατά τη διάρκεια της κατασκευής. Στόχος της παρακολούθησης πρέπει να είναι η καταγραφή των ενδεχόμενων μεταβολών στην πυκνότητα, στην εποχική αφθονία, στους ρυθμούς διέλευσης και σε οποιοδήποτε άλλο στοιχείο της συμπεριφοράς των πτηνών.

Στο πλαίσιο ενός ιδανικού σχεδιασμού η προσέγγιση ΒΑCΙ θα πρέπει να έχει ξεκινήσει πριν τη φάση κατασκευής και πρέπει να διεξάγεται με τις υψηλότερες δυνατές ποιοτικές προδιαγραφές, ώστε να μπορούν να συγκριθούν τα ορνιθολογικά δεδομένα πριν και μετά την κατασκευή του έργου.

Άρθρο 25

Κάθε διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις της παρούσας απόφασης ή ανάγεται σε θέματα που ρυθμίζονται από αυτήν, καταργείται.

Άρθρο 26

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα   .../.../2010

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ**

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ &
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ**

**ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ